

M. Tayyib GÖKBİLGİN

İTALYA KÜTÜPHANELERİNDE BAZI İSLÂMÎ VE
TÜRKÇE YAZMALAR
III

**İSLÂM TETKİKLERİ ENSTİTÜSÜ
DERGİSİ**

« CILT V, CÜZ 1-4'TEN AYRI BASIM »

— ZEKİ VELİDİ TOGAN'IN HATIRASINA ARMAĞAN —

EDEBİYAT FAKÜLTESİ MATBAASI
İstanbul - 1973

İtalya kütüphanelerinde bazı İslâmî ve Türkçe yazmalar

III

M. Tayyib GÖKBİLGİN

I. T. E. D.'nin bundan önceki sayılarında (Bk. II, 2-4; IV., 3-4) İtalya Kütüphanelerinden Venedik I (Biblioteca Marciana), Padova II (Biblioteca Seminario Codici Orientali), Venedik III (Biblioteca Mechitarista, S. Lazzaro), Venedik IV (Biblioteca Seminarii Patriarchalis Venetiarum), Bologna V. (Biblioteca Universitario Bologna) kitaplıklarındaki gördüğümüz bazı İslâmî ve Türkçe yazmaları tanıtmıştık. Şimdi bunun devamı olarak Vatikan kütüphanesindekileri ve Roma'daki diğer bir kaç Kitaplığın bu nitelikteki yazmalarını tanıtmaya çalışacağız.

VI. VATICAN

Vatikan kitaplığındaki türkçe ve İslâmî yazmalar hakkında topluca bilgi veren bir eser vardır :

Ettore Rossi,

Elenco dei Manoscritti Turchi della Biblioteca Vaticano,
Vaticani - Barberiniani - Borgiani - Rossiani,
Città del Vaticano 1953.

1 - Vaticano Turco 1.

S. 1. "Libretto devozionale contenente capitoli del Corano e preghiere in arabo e in Turco". 167 varak, küçük kit'ada, çeşitli dualar, âyetler, bunlar hakkında bilgiler; bu duaların hangi zamanda okunması ve bunların ne gibi fayda ve iyilikler sağladığı belirtilmektedir. Çeşitli fikralar, anekdotlar vardır. Katalogda XVI. yüzyıla ait olduğu kaydedilen yazmanın 158 var. da «صاحب و مالک عمر تابع الحاج احمد اغا» ibaresi vardır.

2 - Vat. Turco 2.

(Rossi, s. 2 v. dd., sec. X./XVI.; Miscellaneo Turco e arabo).

Nizâmî, Zâtî, Necâtî, Fîganî, Mesîhî ve Ahmedî gibi şairlerden seçme gazel ve nazımlar. Bir yerinde: "Ey şâhîm ve mâhîm efendim, pâdişâhîm gözüm nuru ve gönlüm sürûru Ali Balîm rûy-ı revânim Aşık bir çaresi hardmende üftâdesi Kara Nasuh âh vâh ilâ yevmelkiyâme Aşık fî kasaba-i Zayas نیاس vilâyet-i Mağrib 968 (1560)".

3 - Vat. Turco 8,

(Rossi, s. 6, sec. fine sec. X/XVI.)

Duâ kitabı, küçük kit'ada 53. varak, sonunda tarih h. 996(1588). "Libretto devozionale di preghiere in arabo e in Turco".

4 - Vat. Turco 15.

(Rossi s. 9)

Duâ kitabı, arapça ve Türkçe karışık, küçük kit'ada 235 varak. Sonunda :

« تحريراً في اواسط شهر ربيع الآخر تاريخ سنة ٩٥٦ (Mayis 1549) »

صاحبه و مالكه پروانه ابن عبدالله تنا ایده روز جان کوکلدن فتحه احlan ایده کاتب قولو کزه بز داخى جمله کوزاك بندهسى يوز عن مردان قلمة اوستروغون تمام شد »

"Libretto devozianale di preghiere in arabo e in Turco".

5 - Vat. Turco 16

(Rossi s. 9 v. dd.)

« هنا كتاب الشريف أنوار العاشقين »

(Osm. Müellifleri, I. s. 16, matbu)

« سبب تأليف كتاب أول بودرکه بلکل که اشبو کتاب عظیمی و کتاب کریی جمع و ترجمه ایلیهین یازجی اوغلی احمد بیجان در حق تعالی اکا رحمت ایلیه که اشبو کتابی جمع ایلدى شنک اوزرینه که عارفلرگ غایتیدر واصل لرولک نهایتیدر الحمد لله اشبو کتاب کلیبولیده تمام ایلدم ... ایکسنجی سبب تأليف کتاب اولدرکم بنوم بر قرنداشم واردی عالم و عارف و فاضیل و کامیل و زاهید و تنکرینک خاص و ارلنلرولک سروری ابدی و دخی جهانگ قطبی شیخ حاجی بیرام که رحمة الله عليه سری ایدی و دائم بن مسکین و درویش بیجان اکا ایدرم که ای کوزم نوری قرنداش دنیانگ وفاتی یقدر و روزگارک بقاسی یقدر امدى کر کدر که بر یادکار یازوک که عالمرده او قونسون بنم سوزمه اول دخی مغارب الزمان آدلو بر کتاب یازدی که عالمرده ندکلو ظاهر و باطن و تفسیر

و حدیث و تحقیق وارسه الحاصل اون ایکی علمك حاصلینی بر ییره جمع ایدی و آنن
صکره بکا ایتدی ای قرنداش بیجان او شده بن سـنـک سـنـکـلـه جـمـیـع عـالـمـلـک شـرـایـعـنـ
و حقایقین بر ییره جمع ایلدام امدی سن دخی کل بو کتاب که مغارب الزماندر بوئی
ترکی دیانه دندر کل تاکیم بو بزوم ایلک قرمی دخی مغارفدن و انواع علمدن فایدهلر
کورسـنـلـرـ بنـ مـسـكـینـ دـخـیـ اـنـوـکـ مـبـارـکـ سـوـزـیـلـهـ اـشـبـوـ کـتـبـاـیـکـمـ آـدـیـ اـنـوـارـ العـاـشـقـیـنـ درـ
کـلـیـبـوـلـیـدـهـ تـمـامـ اـیـلـدـمـ اـمـدـیـ بـنـ اـنـوـارـ العـاـشـقـیـنـ وـ قـرـنـدـاشـمـ مـحـمـدـیـهـ آـدـلـوـ کـتـبـاـیـ کـمـ نـظـمـ اـیـتـدـوـکـیـ
کـتـبـاـیـ اـیـکـیـسـیـ دـخـیـ مـغـارـبـ الزـمـانـدـنـ چـقـمـشـلـرـدـرـ صـنـکـهـ بـحـرـیـ طـاـشـوـبـ اـیـکـیـ جـانـبـنـدـنـ
اقـشـدـرـ نـدـکـلـوـ جـوـاهـرـ وـارـ اـیـسـهـ ظـاـهـرـ اـوـلـدـیـ ... الـحمدـلـلـهـ بـزـ اـیـکـیـ قـرـنـدـاشـ بـوـ اـیـکـیـ کـتـبـاـیـ
جـعـ اـیـلـدـکـ اـنـوـکـ اـچـوـنـ بـزـ بـوـ يـولـدـنـ زـحـمـتـلـرـ چـکـدـکـ کـهـ اـرـوـاحـیـ عـشـاقـ اـشـبـوـ کـتـبـلـرـیـهـ
مشـرـفـ اـوـلـوـبـ يـازـحـیـ اوـغـلـنـلـرـیـهـ رـحـمـتـ دـیـوـبـ يـادـ اـیـدـهـلـرـ ...

بو کـتـبـاـکـ کـاتـبـیـ عـبـدـالـفـقـیرـ حـقـیرـ الـحـتـاجـ الـىـ رـحـمـةـ اللـهـ تـعـالـیـ اـبـرـاهـیـمـ بـنـ عـبـدـالـلـهـ فـاتـحـهـ
احـسـانـ اـيـدـوـبـ ... تـمـتـ الـکـتـابـ شـرـیـفـ هـجـرـتـ الـبـنـیـ سـنـهـ ٩٦٤ـ (Nisan 1557) يـلـنـدـهـ ثـرـزـ
(Serez) شهرـنـدـهـ تـمـ اـوـلـدـیـ فـیـ شـہـرـ جـادـیـ الـآـخـرـهـ فـیـ يـوـمـ پـجـشـنـبـهـ فـیـ وـقـتـ الصـبـحـ
عـلـیـ يـدـیـ الـعـبـدـ الـضـعـیـفـ ... اـبـرـاهـیـمـ بـنـ عـبـدـالـلـهـ

Büyük kıt'ada 240 varak, harekeli; başlıklar, isimler, ayet ve hadisler kırmızı mürekkeple.

6 - Vat. Turco 18

(Rossi, s. 13 v. d.)

Miscellaneo religioso in Prosa.

I. عـبـادـاتـ Kutbeddin Mehmed Iznikî (821=1418)

"S. 1 - 420, trattato di dottrina muslimana relativo alle pratiche del culto"

(Osmanlı müellifleri I. s. 144)

S. 1. v. d.

« قـطـبـ الدـيـنـ بـنـ مـحـمـدـ ... كـوـرـدـمـ بـوـ فـرـضـ اـوـلـانـ عـلـمـدـهـ کـتـابـلـرـ دـزـمـشـلـرـ لـطـیـفـ
وـ کـرـکـلـوـ اـمـاـ اوـلـ کـتـابـلـرـ کـمـیـسـیـ عـرـبـیـ کـمـیـ فـارـسـیـ هـرـ کـشـیـ اـنـلـرـیـ مـطـالـعـهـ اـدـبـ مـعـنـسـنـ
چـقـرـهـ مـنـ ... بـوـ مـسـكـینـ دـخـیـ کـمـ فـرـضـ عـیـنـ اـوـلـانـ عـلـمـدـهـ تـرـجـمـهـ بـرـ مـقـدـمـهـ دـنـ شـوـلـ مـبـتـدـیـ
کـشـیـلـرـ آـنـ اـوـقـقـ ... »

« حرره بنده. كاتب محمد بن يعقوب تاريخ اواخر رجب سنة ٩٤٤ (١٥٣٧) » : S. 420

II. s. 421-433 « كتاب وصيي رسول فاطمة الزهراء »

7 - Vat. Turco 20
(Rossi, s. 15 v. d.)

آى حسن چاپی حسن و دل racconto allegorico mistico amoroso di (ölümü 923=1517) traduzione turca dell Omonimo racconto del persiana Fettâhî 62 varak (Osmanlı müellifleri II. s. 67, matbu); ayrıca Lâmiî-nin de Fettâhî-i Nişaburi'den tercüme Hüsn ü Dil adlı eseri için bk. aynı esesr, II. s. 494); bu yazma XVI. asır sonlarında istinsah edilmiştir. Rossi bu eserin diğer Avrupa kütüphanelerindeki yazmalarını da kaydetmiştir.

8 - Vat. Turco 21
(Rossi, s. 16 v. d.) 357 varak

ابو الحسن trattato di diritto canonico musulmano di حلويات سلطانی اسماعيل بك بن اسفنديار بن بايزيد ابن عادل ابن امير يعقوب بن شمس الدين بن يعن جندر غفرالله لهم XV. (IX.) yüzyıl

“Che la maggior parte dell' opera è dedicata alla preghiera canonica; in fine si tratta degli altri doveri religiosi terminandosi con il pellegrinaggio”

varak 1
« بو بنده صفيف وكتابه كار نحيف محتاج بندكانه ... ابو الحسن اسماعيل بن ابراهيم بن اسفنديار varak 3

« و دخى بو كتابك خير له اتامنده الله تعالى دن ياردم دليوب يا ناصر يا ناصر يا ناصر ديوب شروع اويندى بو كتاب پازلغه لا لكن عربي اتمكه دخى قادر دكيدوك پس ناچار تركى دلنجه بر نجه مسائل جمع ايدوب آدن حلويات قودى تاكه عربي و فارسى بليانلر مطالعه ادب فايدەلنلر دخى بو يچاره خير دعا ئله آڭىلار ... »

varak 357
« قد وقع التحرير في اليوم الثالث شهر ذي الحجه من الشهور على يد الضعيف

مصطفى بن موسى عفرالله لِهَا . . . تاریخ سنه ٩٠٨

“(Mayıs 1503)

Aynı kitabın diğer bir nüshası Vat-Turco 126 da.

9 - Vat. Turco 23 (IX.)

(Rossi, s. 18)

تاج التواریخ I. cilt, Fâtih devri sonuna kadar 579 varak, güzel bir yazma, istinsah tarihi yok, fakat, XVII. yüzyıla ait.

10 - Vat. Turco 24 (X.)

(Rossi, s. 19)

تاج التواریخ II. cilt. Selim 1. devri sonuna kadar, 351 varak, güzel bir yazma.

11 - Vat. Turco 25 (XI.)

(Rossi, s. 19)

Lâmiî Çelebi (Mahmud b. Osman b. Ali)

فتح المجاهدين لترويج قلوب المشاهدين (فتح المشاهدين لترويج قلوب المجاهدين)

Abdurrahman Câmi'nin (Molla Câmi) h. 881 de telif ettiği Şeyh İmâm, âlim Arif طبقات الصوفیه ابو عبدالرحمن محمد بن حسین السلمی نیشابوری sinden mülhem olarak adlı farsça eserinin tercümesi (Matbu 1289) 438 varak.

« که هجرت حسابنده تاریخ عام : طقوز یوز یکرمی یدی ایدی بس :
رجب آئی ایچنده اولدی تمام »

XVII. yüzyılda istinsah edildiği tahmin olunur. Kezâ bk. Vat-Turco 132.

12 - Vat-Turco 27 (XII.)

(Rossi, s. 21 v. d.)

، تاریخ رمضان زاده (anche opera nota come Cronaca completa di storia del mondo) نشانجی شاعر، (سیرانبایی زمان و احوال خلفای کرام و مناقب سلاطین آن عثمان کوچک نشانجی) detto م. 979/ 1571. 160 varak, XVII. yüzyılda istinsah edilmiş benzer.

« بو حقیر ضعیف الدرایه یعنی بنده دیر نه محمد کمینه که ساختا نکارنده طغرای غرای مناشر سلطانی و آراسته توقيع و قیع طوامیر خاقانی ایکن ..»

(Krş. Vat-Turco 61)

13 - Vat. Turco 28 (XIII.)

(Rossi, s. 22)

او زون فردوسی opera inprosa e poesia di سلیمان نامه contentemente il racconto della leggenda di Salomone e Bilgis". 183 varak, harekeli, XVI. yüzyıl istinsahı.

هذا كتاب سليمان نامه :

(krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 357)

« من محب خاندان مخلص فردوسی دور »

Sonunda :

« خسروا روزك مبارك عيد چون نوروز او لا

هر چک قدر و برات و هر کونک پیروز او لا »

14 - Vat. Turco 29 (XIV.)

(Rossi, s. 23)

اسکندر نامه Libro XVI. del romane popolare in prosa, senga menzione dell'autore. 227 varak, XVII, yy. da istinsah edilmiş benzer. (krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 73 v. d.)

Kapak sahifesinde :

« تواریخ اسکندر نامه صاحب مالک یکیچری محمد مؤذین در سلیمانیه قیمت ۸۰۰ »

Başlangıç :

« كتاب اسكندر نامه قصه قاف اوون آلتنجي جلدیدر »

Sonunda, var. 227 :

« امدى اسکندر نامنک قرق سکن جلد کتابتندن قاف جلدی بوراده تمام اولى بوندن اوته مشترى شاه حکایتیریدر »

Nazım :

دوام دولتی بایدار ایت

بوني يازاني دعا ايله اكا ..

بوندن اشنه اوون يدنجي جلدیدر »

15 - Vat. Turco 30 (XV.)

(Rossi, s. 24)

Âşık Paşa-Zâde Tarihi

311 varak, harelki, müstensihi istinsah tarihi rebiülevvel 997 (haziran 1588). Bu yazma Brèves tarafından satın alınarak XIII. Louis devrinde Kardinal Richelieu'ye verilmiş, sonra Vatikan kitaplığına intikal etmiştir. h. 908 (1503) tarihine kadardır. Âli Bey ve Giese meşirlerine esas olan nüshadır. (krş. Fuat Köprülü, IA Âşıkpaşa-zâde mad.).

16 - Vat. Turco 31 (XVI.)

(Rossi, s. 25)

49 varak, küçük küt'ada.

trattato di fisignomica, senza indicazione dell'autore (ma vedi mss. Berlino dove risulta essere محمد بن ایاس (divise in 26 capitoli.

26. Bab :

« اقليم سبعه خلقنک طبایعی بیانندہدر ...

اہل شرق ذکی او لا همتلری عالی اولہ اہل سیاست او لا .. اہل جبال .. اہل سواحل ..
اہل حجاز .. اہل الشام .. اہل یونان .. اہل الروم .. اہل عجم .. اہل عراق .. اہل مصر ..»

17 - Vat. Turco 33 (XVII.)

(Rossi, s. 26 v. d.)

قیافت نامه، شمائیل نامه، حکمت و اخلاق

93 varak, XVII. yy. da istinsah edilmişé benzer.

Var. 1 de :

« حکمت هندستان حکیمیلری دمشدراکم نه مال تجارتسر و نه علم مذاکراتسر و نه
ملک سیاستسر آللہ پايدار او ماز ... »

Var. 57 de :

« نتامک اخبار اچنده کشیدرکم لقمان حکیم عليه السلام بنجا عمر طویل اجنده ... »

18 - Vat. Turco 36 (XVIII.)

(Rossi, s. 28)

Tavole di Calendario (روز نامه) in Turco con testo e figure. 18 varak, XVII. yy. istinsahi.

Varak 17 de :

« غرہنامہ شیخ وفا رحمة الله عليه »

19 - Vat. Turco 38 (XIX.)
(Rossi, s. 29)

İnşa numuneleri, mahkeme sicil suretleri, hesap meseleleri halli v. s. 105 varak. Mixellaneo di modelli, saggi e appunti di corrispondenza e di documenti, giuradici, in turco e in arabo, senza ordine e senza la consueta disposizione dei trattati di composizione (انشا، ma piattosio zibaldone e raccolta di varie manoscritti).

İki manzume :

I. Şeyhüislâm mahdûmu Niyâzi Çelebi
II.

بى مخزون ايدوب اغىارى مسروور اتە سلطانام - غەمکەلە قانلى اغلى دەمبىدەم بۇ چىشم كريانىم
صالان باغ لطافت اچىرە كۆستەر قد دەلچوڭى - اصىل بىر غىنچە ترسن اى ورد خىندام
لطافت مەكىنك شاهى ملاحت بىرىجىك ماھى - دىكىلىمسىن وى بالله بىم اى مەھر رخشانىم
نە حالت اىلدى بىلمىم افندىم مىت و حىرانىم - غبار خط حىدىك الدى بۇ عقل پىشام
سىنگ محمود اسپىركىدر قولكىدر مستەندىكىدر - حقىرى و درد مندكىدر اى شاه روانىم «

20 - Vat. Turco 39 (XX.)
(Rossi, s. 30)

İnşa numuneleri, XVI. yy. sonların ait 24 varak, küçük kitâda. Bir inşâ numunesi, Gebze'de imâreti olan Mustafa Paşa'nın (Çoban) Selânik'deki evkafina âit meseleler yazılmıştır.

21 - Vat. Turco 44 (XXI.)
(Rossi, s. 35 v. d.)

محمدىي (kafiyeli lûgat), lessico rimato Arabo-Turco di un tale (fine secolo X./XVI. rielaborazione e ampliamento del lessico rimato arabo-Turco di (sec. IX./XV.) detto لغات فرشته اوغلى

Başında :

... كە جع ايدوب ديشىرمەن لغاتى
ويرورەن بىرىسى جانە حىياتى
نظر قىلدەن فرشته اوغلى سورەسىنە
كۈزىنەن كۈزىنەن كۈزىنەن

s. 2 de : كه محموديه او لا اسمى بونكده

اللهى رحمت و عفو ايله صوکنده

(33 varak, harekeli, XVII. yy. istinsahı)

Sonunda :

مفععلن فاعلن مفععلن فاعل

اوقيوب او قيدهنك يوزونى آغ ايدهجك تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب

2 - Vat. Turco 52 (XXII.)

(Rossi, s. 39 v. d.) 163 varak.

عبدی موسی di منشوی Câmasbnâme (2-162 var.) poema Romanzo, جامسب نامه sec. IX./XV. tradotto dal persiano e dedicato a Murad II.

Başında :

كتاب جامسب نامه

هر کیم کندوزنی بش او لا - جمله ایش قولان او ل بش او لا

سرلری علم اليقین او لا عیان - معنیده کشف ایده اسرار بیان

Var. 5 de :

چون تمام اولدی دعوا مدح شنا - بشلیب کیردم سوزمه بن بینا

شاه ادینه بونی دیدم ترجمه - کسمه سوزن سویلدم بز دمه

Manzum, harekeli, fasıl başları kırmızı XVI. yy. yazısı. (Krş. Vat. Turco 156, Barberini Orientali 103). Rossi bu eserin diğer Avrupa kitaplıklarındaki nüshalarını gösterdiği gibi Câmasbnâme hakkında yazılanları da zikretmektedir.

II. istinâah tarihi 931 (1524).

23 - Vat. Turco 61.

(krş. Vat. Turco 27)

Sonunda :

« قد وقع الفراغ من هذه النسخة الشريفة المرغوبة الميمونة وقت الفجر في يوم جمعه في اواخر ربيع الاول في محروسة قسطنطينيه والتاريخ في هذا الزمان اربع وثمانون وتسعمائه»

24 - Vat. Turco 65.

Naimâ Tarihi I. cild (h. 1000-1050 vekayii)
Kapak sahifesinde :

« من ممتلكات الفقير السيد عبد الرحمن عزت بك ابن الوزير الشهير نعман باشا
غفر الله لها » 25 Safer 1186

25 - Vat. Turco 66

Naimâ Tarihi II. cilt (h. 1051/1071 vekayii)
Var. 394 de :

« تم الجلد الثاني من تاريخ نعيمها بعون الله الملك المتمال سيف الله ابن عبدالله من
خلفاء يكىچريان دركاہ عالی فی اواخر صفر الحیر سنہ احادی و خسین و ما یہ و الف »

Daha sonra Feyzullah ef. olayı (h. 1115) kaydedilmiştir, müteakiben de
“bu Naimâ kitabının tahriri itmamına saadetlu Baruthane Nazırı Hüseyin Ağa hazretleri himmetleri ile Gelibolu’da 1151 rebiülevvelinin on
ikinci bu fakîri pür taksîrin şîkeste zebâni ileitmâmi müyesser oldu...”
yazılmıştır.

26 - Vat. Turco 69

(1558 tarihli bir nâmeh-i humâyun)
(Signori di Lucca)

طغرا

« مفاخر امراء الملة المسيحية ولوقة ولايتي بكلرى توقيع رفيع هایيون واصل
اوییجقی معلوم اولا کے حالیا و یچنجواشودی نام خراجکدارمن واسطه سیلہ یوجہ
و اولو استانه منه اخلاص و عبودیت و اختصاص و استقامت اوزرہ اولدوغکزی و
الچیکز کلک خصوصنده اجازت هایونز طلب الدوکٹر اعلام اولنڈی خبرلرکوز هر نه
ایسه على وجه التفصیل پایہ سیر عالم مصیرمه عرض اولنوب علم شریف عالم آرامن
محیط و شامل اولدی امدی استانه سعادت اشیانه من دوستلق وجه ایله مراجحت ایدنرہ
و اخر جہت ایله کلنلرہ مفتوحدر برفرده منع و رد یوقدر بیوردم کہ استانه سعادت
اشیانه منه هر نه وقت ادمکز کوندرمک استرسکوز کوندرمکسز شویله بلاسز علامت
شریفہ اعتماد قلاسز تحریراً فی اوایل رجب المرجب سنہ خمس و سین و تسعمائہ مقام
قسطنطینیہ المروسة »

27- Vat. Turco 77

(رازنامه) فاتنامه کفوی حسین افندی

(Rossi, s. 61 v. d.; Osmanlı Müellifleri I, s. 76)

(Telifi Murad III. ve Mehmed III. devri)

«... اشای مصاحبته ارباب خراباتک پیر سرافرازی اولان حضرت خواجه حافظ
شیرازی نک ... ایات و اشعارندن و لسان غیب و ترجمان الاسرار دیگله اشتها
بولان نظم آبدار درر بارندن تھائل قلنده حسب حاله و ما ف ال باله موافق وارد اولان
بعض حکایات و کشف و کراماتی مذکور او لووب دیدیلر که خواجه حافظلک بو مقوله
نوادری و کشف و ضمایر متعلق مأثری جمع و ترتیب او لنه بر بی بدل کتاب و مقبول
ارباب الباک اولوریدی ...»

Bunun üzerine Kefevî Hüseyin Efendi (ölümü 1010/1602 Mekke) bu beyit ve şiirleri toplamış bir yazma nüshasında (Paris yazması) denilmiştir.

Eserde Kanunî Sultan Süleyman devrine ait bir çok olayların hikâyesi de yer almıştır. Meselâ, Sigetvar seferi sırasında Padişahın Kırımlı Han-zâdesine verdiği emrin Kefevî Mevlânâ Kadı Abdullah efendiden menkul şekli v. s. 195 varak. Bu eserin bir yazması İstanbul'da Âşır ef. kitaplığında ve müellifin diğer bir eseri de (رازنامه مناقب الملائكة والمشائخ والنضال) Hekimoğlu kitaplığındadır (krş. Osm. Müellifleri I. s. 276).

28 - Vat. Turco 78

(كتاب توارييخ سلاطين آل عثمان) (Rossi s. 63)

(Krş. Venedik, Biblioteca Marciana XXIII.)

Venedik nüshası h. 959 tarihine, Vatican nüshası 953 senesine kadar getirilmiştir.

96 varak.

Sonunda :

د تمت تحریراً في اواخر جمادى الاول في يوم الجمعة سنة ١٠٢٤ (1614).

29 - Vat. Turco 85

(Rossi, s. 69)

Peçevî Tarihi, 2 cilt bir arada, istinsah tarihi yoktur, ancak XVIII. yy. yazısına benzer.

30 - Vat. Turco 86

(Rossi, s. 70) 34 varak.

Misir Hidivliği ile Babıâlî arasında h. 1252-1253 (1836-1837) sene-

lerinde teâti edilen, Şerif Paşa'ya, Hidiv'e, Habib efendiye v.s. tahrirat suretleri.

31 - Vat. Turco 90

(krş. Osm. Müel. III. s. 68) IV. Murad adına yazılmıştır.

« اعنى فقير بي ردا احمد بن هدم كتخدنا الشهير بسميلى ... بو درر غمرى بحار مقبردن و جواهر آبدارى معادن مؤلفات مشهوره دن .. جمع ايذوب غرائب واقعاتى و عجائب مقبراتى درج ... ايذوب زيان عربي و لسان فارسيدين ترجمه ايذوب ... عجائب المآثر و غرائب النوادر ناميله تسميه اولندي ... »

Kaynaklarını (Tabarî, Mes'ûdî, Müstevfî, Balazurî, Câmi-üt-tevârih..) zikrediyor. 154 varak.

Sonunda :

« قد وقع الفراغ من هذه الكتاب الفقير السيد محمد بن عبد الرحمن الشهير بكرى افندى زاده ... سنه ثلاث و خمسين بعد المائتين و الف »

32 - Vat. Turco 91

(Rossi, s. 73 v. d.)

Osmanlı devleti ve Rusya Çarlığı arasındaki ahidnâmeler:

Küçük Kaynarca ahidnâmesi h. 1188

Aynalı Kavak tenkihnâmesi h. 1193

Ticaret ahidnâmesi h. 1197

Kırım, Kuban, Taman maddeleri için murahhasların imzaları ve mührleri ile memhûren Rusya elçisi ile mübadele olunan senet sureti: h.1198

Yaş ahidnâmesi h.1206

Bükreş ahidnâmesi h.1227

Tasdknâme-i humâyun h.1227

Teyidnâme h.1227

33 - Vat. Turco 94

(Rossi, s. 76 v. d.)

أئيس المارفين و مرشد السالكين

Hezârfen Hüseyin efendi h. 1090 da telif etmiştir.

Var. 2 :

» بعدما سبب تسطير این مقاله و موجب تحریرات رساله بودر که ساکن

زاویه حمول . . . هزارفن حسین الفقیر بو وجهمه تعبیر صرام و بو طرز ایله توجیه کلام ایدر که مدت مديدة و عهد بعيد ایدی که خاطره بو خاطره و سودای بو سودا دوشمشدی که اکر سپر بی مهردن فرصت و ایام بی آرامدن رخخت میسر اولورسه . . . بر مجموعه جمع ایدم و بنای کتابی بر عاقده اوزره مبتنی ایلیم که مسالک ضبط ممالکه سلوک ایدن حکام و ملوک احکام سیاستده و بسط باسیط رعایت رعیته دستور العمل و تربیت و تقویت اولیاء دولته و دفع رفع اعدای مملکته قانون جمل و کر نامه مکمل اولا و اول مجموعه اصناف حکایات و روایات و مواعظ تقریر و سیر سلوک سلاطینی تصدیر ایدوب انک ضممنه انواع فوائد حکمت و سیاست نصائح و موعظت مندرج اولوب عام و خواص فواید فوائدی بی قیاسدن بی بزره قلمیه . . . »

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'dan bahsedilmektedir. Onun sedâreti zamanında yazılmıştır. 139 varak, XIX. yy. da istinsah edilmişse benzer.

34- Vat. Turco 96

(Rossi, s. 78 v.d.)

98 منشآت قالی زاده علی چلبی المرحوم
Var. 81 de :

« تمت منشآت علی چلبی قالی زاده المرحوم بعون الله تعالى و حسن توفيقه تحن
كتابه و تحريراً تم توسيعه و تجيرا مع ما تضمن من الخواشى و استتبع من الواقع
و القواصى بحصر المحسوسه حيث عن الآخر في ثالث يوم من شهر رمضان العظيم
من شهور سنة حسن وعشرين بعد الالف . . كتبه احمد بن الفقير يوسف چاوش . . . »

(krş. Osmanlı Müellifleri, I. s. 400.)

35- Vat. Turco 97

(Rossi, s. 97 v. dd.)

Raccolta di poesie, di tono popolare, forse di un عاشق non nominate nel testo, con frequenti referimenti alla Bosnia e alla Dalmazia e alla guerre tra i Turchi e i cristiani. Dalla seguente خوجه يورغاکی مسلمان مسلمان nota a fol. 1 si apprenda che il libro appartiene a un لازقو Lazigo e nel 1212/1797-98 alla sua morte fu dal figlio di lui Reşid رشید il cui nome appare nel sottostante si-

gillo :

Kitabin kapağında :

"ashab-ı fenden Hoca Yorgaki vefatı vaktinde bu kitabı bize vasiyyet etmekle oğlu Lazigo bizlere teslim eyledi. Rebiülevvel 1212"

Bu manzum dâstanta Ziring-oğlu, زرین اوغلى Battayany-oğlu gibi macar asilzadeleri de zikredilmektedir. XVII. yüzyıla ait kahramanlık menkibelerini anlatmaktadır.

36 - Vat. Turco 104.

(Rossi, s. 89)

دکدا Dukagin-zâde Taşlıcalı Yahyâ Bey.

80 varak (XVI. yy. yazısı) (krş. Osm. Müel. II. 497).

37 - Vat. Turco 105.

(Rossi, s. 90)

معمیات Mu'ammayât, 58 varak.

I. var. 2-11 Halimi (Ölümü 922/1516) حلبی tradotta in Turco. Introduzione di cinque Versi متنی

II. Var. 12-51 معنیات سلطان جم

« معنیات سلطان جم من يد المتصطف المتخلص بنشانى عفى عنه رب الناس »

Celâl-Zâde Mustafa Çelebi (Koca Nişancı) elyazısi.

III.- Var. 52-55

« معنی لامی رحمة الله عليه بنام محبی »

Kapak sahifesinde :

« بو حقیر كدر معنی لامی حسن اغا اعز الله شاهه ... »

38 - Vat. Turco 108

(Rossi, s. 92 v.d.)

167 اوضح المسالك الی معرفة البلدان و الملک

Var. 2 de : Opera ملا محمد بن علي سپاهی زاده بسپاهی زاده « بو بنده داعی فوق العاده محمد الشہیر بسپاهی زاده » finita 13 recep di compilazione geografica di 980 (19.XI.1572) e dedicata al Murad III. una prima redazione dell'opera era stata fatti dallo stesso in arabo...,

Sonunda :

« فرغت عن تأليفه و تصنيفه في اليوم الثالث عشر من شهر رجب من شهور سنة ثمانين و تسعمائة »

- 39 - Vat. Turco 127
 (Rossi, s. 107 v.d.)
 هذا كتاب اور ^{العن} Yazıcıoğlu Ahmed Bican, 331 varak.

Soncunda :

« حرره في اواخر رمضان المبارك تاريخ سنة ٩٦١ »

(krş. Vat. Turco 16; Vat. Arabo 390, Borg Turco 76).

40 - Vat Turco 102
 (Rossi, s. 86 v. dd.) 109 varak.

L 2-58 varak

« حكايات لطيفة عجيبة محبوبة ظريفة »

Raccolta di racconti morali di

سید احمد بن حسن بالی الشهیر بالصدق

III 58-106 varak

« حکایات اوغوز نامہ قصان بک و غیره »

E la raccolta di racconti epici degli اوغوز piu nota come قورقوت Inconfronte con l'unica altra copia finora nota (di Dresden), questa esemplare vaticano e più ristretto, contenendo solo una introduzione e 6 racconti (12 nel ms. di Dresden), ma il testo è più corretto e tutto vocalizzato.

Bibliographia nell'articolo di E. Rossi, un nuovo manoscritto del كتاب دده اوغوز in RSO XXV. (1950) pp. 34-43, e quindi in E. ROS-SI, il كتاب دده قورقوت Racconti epico-cavallereschi dei Turchi tradotti e ancorati con facsimile del ms. Vat. Turco 102, citta del Vaticano, 1952 [Studi a Testi, nr. 19]. Cfr. anche E. Rossi, Observazioni preliminari per una edizione critica del الكتاب دده قورقوت in ROS XXVII. (1952) pp. 68-73.

41 - Vat. Turco 128
 (Rossi, s. 108 v.d.)

من کی النفوس Müzakkîn-nufûs, 358 varak. Opera di edificazione religiosa e mistica in prosa di اشرف اوغلي عبد الله الروى detto di Iznik ivi morto nell 874 (1469 / 70) fondatore del ramo della confraternita اشرفیه حاجی بارام ولی قادریه genero del santo

Var. 23 de :

« و بو مؤلف الضعيف الفقير الحبیر کم عبدالله ابن اشرف ابن محمد المصر الرومى الاذنیق القادری در دعادن او نونمیه لر . . و بو کتاب بعون الله کم جمع اولندی نفس انسانی تربیت ادب امارلختندن مطمئنه لکه دوندرمکده وارجعی خطابنه قابلیت کسب اتدرمکده اکی باب قائدی و بو کتابه منزکی النفوس دیو آد ویرلدی . . . »

Var. 354 de :

« تم الكتاب . . . بعزى النفوس الذى الغه الشیخ العارف المشهور باشرف زاده . . . »

Var. 355 de :

« فی بیان سلسلة مؤلف کتاب شیخ عبدالله ابن محمد المصری المشهور شیخ عبدالله الرومی . . . »

Tarikatte mürşidlerini Hz. Ali'ye kadar götürmektedir. Harekeli, XVI. yy. istinsahı.. (Krş. İstanbul baskıları 1269-1281; Köprülü, İlk mutasavviflar; Bursali Tahir, Osmanlı Müellifleri, I., s. 17).

42 - Vat. Turco 131

(Rossi, s. 112 v.d.)

(تعییر نامه کییر هذا کتاب تعییر نامه) کوامل التعییر

323 varak, harekeli, alfabetik tâbirnâme trattato di onirocritica, di , حضر ابن عبدالهادی del sec. X/XVI. E traduzione del persiano (sec. VI./ XII.) شیخ ابو الفضل حسین بن ابراهیم بن محمد التقلیل dello کامل التبیر con aggiunte derivate da altri antori.

Var. 1. de

ه . . اما بعد هجره تک طقوز یوز سکه (. . .) کامل التعییر کتابن که شیخ ابو الفضل حسین بن ابراهیم بن محمد التعلیی رحمة الله تصنیف آتشدر . . . عالیشان سلطان معظم شاهنشاه اعظم سید سلاطین العرب و العجم . . . السلطان بن السلطان العاشر بطن من نسل عثمان السلطان سليمان خان اطال الله بهاه و ادام دولته . . . بو بنده فقیر اعنی حضر بن عبدالهادی البوازیحی (Rossi'de Rössi'de البوازیحی) مولداً و الموصلى مسکناً الكاتب باليسرى . . فارسى لغتندن حرف ازره شیله که هر کلمه نک اول حرفن طوب دخی انک ایکنیجی و اوچنجی حرفن على الترتیب رعایت ادب ترکیمه مبدل ایلیب آدن کوامل التعییر قودی . . . »

Var. 323 de :

Sonuda

« تم الكتاب . . . على يد العبد الضعيف . . . هداية الله بن داشر الدين بن حاتى على خليل البغدادى ١٥ شهر جمادى اول سنة ٩٦٤ (١٥٥٧) »

43- Vat. Turco 138

(Rossi, s. 119) 134 varak

II. Var. 1-131 حديقة الشهدا è la traduzione turca, con quach aggiunta, di روضة الشهدا del opera قرآن di Bağdad (Ölümü h. 969) dell persiano sonunda (var. 131) :

« بحمد الله الملك الوهاب بوكتاب حديقة الشهدا ييك فرق يدى سنه شهاده جمادى الآخره او آخر نده ادونده تحريرينه مباشرت ايذوب . . . سنة مزبوره رمضان بششجي كونى تمام ايلىدى » (26.VIII.1638)

III. Var. 131-133

Murad I. tarafından Gazi Evrenos Beye gönderilen ferman sureti.

44- Vat. Turco 141.

(Rossi, s. 122 v. d.) 366 varak, harekeli

Başında :

« هذا كتاب عاشق باشا »

« اين كتاب غربينامه است از مقالات المشايخ مقرر البيان حجه الاعيان . . . كشف مشكلات حقائق مفتاح مفصلات دقائق رموز كنوز رحماني شيخ همداني ولی سلطانى على بن مخلص بن شيخ القادر صاحب القدرة و القوة شيخ الياس . . قطب يکاه مردم حق شيخ باشا بن مخلص بن شيخ الياس . . . »

Sonunda :

« فرغ من تحرير هذا الكتاب يوم چهارشنبه عند اداء صلوة الظهر في أواسط شهر شوال سنه احدى و اربعين و تسعمائه [Nisan 1535] كتبه الفقير الحنفى . . . حمزه بن محمد غفرالله ذنوبه . . . حرر في قلعة سمندره . . قد وقع هذا الكتاب في سلك ملك الفقير عبد الرحمن صوفيهوى . . . »

45- Vat. Turco 147

(Rossi, s. 128 v. d.)

166 varak, harekeli, trattato di medicina in versi di ölü h. 815 (ترجيح الارواح) ترويح الارواح احمدى

Sonunda :

«كتبه الحقير الفقير المشهور بابن اورقانج غفرالله له . . . بتاريخ سنه احدى و خمسين و ثماناً يه»

Rossi bu münasebetle bu eserin Bologna nüshasını (No: 3583) zikretmektedir. (Krş. Osm. Müellifleri, II. s. 79).

46 - Vat. Turco 148

(Rossi, s. 129)

Âşık Paşa 316 varak, harekeli

Poema religioso mistico di عاشق باشا (ölm. h. 733)

Var. 2 de :

«اين ضعيف فقير المقر الى الله العلي الكبير على ابن المخاص ابن الشیخ الياس المعروف جده ببابا و هو المعروف بشیوخ پاشا الملقب بعاشق رحمة الله علیهم اجمعین»

Sonunda :

«اضعف عباد الله قاسم بن حسن الارزنجاني سنه اربع و خمسين و ثماناً يه»

(krş. Vat. Turco 141, Borg. 73)

47 - Vat. Turco 150

(Rossi, s. 130)

رسالة محمدية 317 varak, harekeli

poema religioso di يازيجي اوغلى محمد (ölm. h. 855)

Sonunda :

«قد وقع الاتمام من هذه النسخة . . في يوم الاحد و في وقت ضحاء الباراء و في

شهر اواسط ربيع الاول المبارك من شهور سنه احدى و ستين و تسعمائة » (1553)

48 - Vat. Turco 177

(Rossi, s. 156)

جوهرة اليدانية و درة النهاية 150 varak.

trattato mistico, in prosa di صارى عبدالله افندى (ölümü h. 1071:1661)

scritto in occasione della spedizione di Murad IV contro Bağdad

Sonunda :

« تحریر هذه النسخة اللطيفة على يد العبد الفقير ابراهيم بن اسماعيل ١١٤٧

في بلدة قسطنطينية »

(krş. Osm. Müellifleri, I. s. 102)

49 - Vat. Turco 180

(Rossi, s. 158 v.d.)

شواهد النبوة 428 varak

Biografia di Moametto, dell'originale persiano di tradotta in
Turco da Mahmud bin Osman Lârî (öl. 938-1532). La traduzione
fu terminata nel 915-1509 e il traduttore avverte (fol. 10) di aver
talora inserito qualche aggiunta".

Var. 9 da :

« عمدة المتأخرین .. مولانا عبد الرحمن جامی .. بر مقدمه و بر
خاتمه اوزرینه جمع ایلیوب شواهد النبوه لتقویة یقین اهل الفتوة دیو آد ویرمش ..
بو بنده احقر .. محمد بن عثمان .. »

Sonunda :

« قد فرغ من تسویید فی مدیتة المصر الحروسیه .. فی لیلة الجمیس فی ثانی محرم
الحرام من شهور سنه تسعم و ستین و تسعم مايه من الهجرة النبویه علی ید العبد
الضعیف . احمد ابن سلیمان ابن عبدالله .. »

Bu kitabın sahipleri :

« بو کتاب عاتکه قادینک قیزی عایشه خواجینک .. »

« کاتب زاده محمد رفیع سر اطبای خاصه » ، « صاحب الوقف الحاج حسین ابن محمد »

« ترجمہ شواهد النبوه »

(krş. Osm. Müel. II, s. 493)

50 - Vat. Turco 181

(Rossi, s. 159 v. d.)

(تاریخ عبدالله بن رضوان) تاریخ مصر

Var. 2 de : Mehmed IV. devrinde Vezir Mustafa Paşa namına te-
lif edilmiştir. Yavuz Sultan Selim devrine kadar ve sonra Mısır
valilerinin tarihi, telif tarihi h. 1058 (1648). Eser h. 1196 da Kay-
yum-zâde Derviş Mehmed bin Hacı İsmail bin Veliyyüddin tara-
findan istinsah edilmiştir. (krş. Osm. Müellifleri III. s. 103; Babinger,
s. 176 v. d.; diğer nüshaları, Hamidiye ktp. No: 900; Veliddin ef.
ktb. No: 2467).

51 - Vat. Turco 185

(Rossi, s. 162 v. dd.)

Mecmua (II risâle)

- 1 - (var. 1-47) Kaygusuz Baba Sultan Abdal Musa hazretlerine erişip şâd olduğudur.
- 2 - (var. 51-78) Mugalata-t Kaygusuz Baba
هذا رسالة بدلانامة قيغوسز بابا قدس سره (var. 91-115)
- 3 - (var. 117-125) رساله في بيان وحدة الوجود لمولى المارف عمر افندي الكوراني
- 4 - (var. 126) مجموعة منيفه جلال الدين رومي (var. 129-134)
- 5 - (var. 136-140) رسالة شمس الدين سيواسي
- 6 - (var. 140-141) Kismet-nâmeden alınmıştır.
- 7 - (Var. 142-143) Celâleddin Rûmî'den
- 8 - (var. 143) Nefis'den merâtit-i erbaa
- 9 - (var. 143) قال على كرم الله وجهه

52 - Vat. Turco 196

(Rossi, s. 172 v. d.) 408 sayfa, harekeli Ahmedî divâni (5712 beyit)

(لتاريخ سنة احدى و خمسين و مائتين) h. 1011 de Abdüsselâm bin el-hâc Fethullah'ın mülkünde idi.

53 - Vat. Turco 202

(Rossi, s. 177 v. dd.) Mecmua

- 1 - Divân, Esseyyid Sabri ef.
- 2 - Divân, Kaf-zâde Fâizî ef.
- 3 - Divân, Şeyhulislâm Bahâyî ef.
- 4 - Divân, Veysî ef. ma'a خوابنامه

«قد انتقل الى نوبته العبد الفقير يحتاج الى رحمة رب الودود اسعد بن مسعود اليكشمرى الشميرى بنتخوان زاده غفر الله لهم... ثم انتقل نوبته التصرف الى افقر الورى ابراهيم نجاتى عن كاتب قلم مقابلة سوارى رضى عنه البارى ١٥ ربیع الآخر ١٢٢٩»
«استصحبه الحقير اسماعيل حليفة موقفات سنة ١١٠١»

54 - Vat. Turco 267

آداب الملوك، حاسن الآداب Mustafa Âli,

Var 2 de :

«خصوصاً اول زمرة جليلاته ثالث عشرى سلطان محمد خانله موفق و مؤيد

قلدی نته که اندرک خدمات سامیه لرینی و کیل جلیل و خلیل بی عدیللری ابراهیم پاشای صدارت نشانله محمد و محمد قلدی . . .

Var. 7 de :

« . . . سلطان محمد خان . . . انکروس سمتلرینه نیت جهادله سفر آمشلر ایدی، او اول آنلارده بو عبد حقیر اعنى به مصنف عالی پای تخت روم اولان قیصریه ده امیر ایدم خصوصاً که یونان ولاپتنک بعض نواحی رومک حفظ و حراثته مأمور دلپذیر ایدم و اول جمله دن لواه بوزاووق محافظه سنه تیر راست کبی طوغرل مشیدم اما اول اشغال دنیویه خلاندہ کی اوقات خالیه نک اضاعه سنی نا مناسب کورمشیدم . . . اون بش فصل اوزرینه تحریره نیت ایدوب . . . »

Var. 10 de :

« بعده آداب الملوك اسمی ایله عنوان ویرلیسی مناسب کوروندی اما ملوکدن غیری خدام صاحب سلوکه شمولی دخی محسن الآداب نامنده کی حسن قبولی صریح بولوندی . . . »

Var. 178 de :

« تمت الكتاب بعون الملك الوهاب على يد عبدالمنان الحقير رخشنان محرورة مصري در اواسط محرم الحرام سنه ١٠٠٨ »
(krş. Babinger, s. 133 v. d.)

55 - Vat. Turco 285

(Rossi, s. 243 v. d.)

علي بن حسين واعظ كاشفي الصاف - ترجمة رشحات العين الحيات

Mehmed Şerif bin Abdülgani el-Abbas Trabzonî tarafından h. 1002
de Sultan Murad III. namına tercüme.

Var. 311 de :

« وقع الفراغ من تحریره يوم الخميس السابع والعشرين من شهر ذى الحجه سنه ثلث و تسعين و تسعمائه على يدى ترجمه اضعف عباد الله محمد شريف ابن عبد الغنى العباس نسبتاً و الطربيزونى مولداً »
(krş. Osm. Müellifleri, II, s. 22)

56 - Vat. Turco 286

رشحات محي

57 - Vat. Turco 287

(Rossi, s. 244 v. d.)

مكتوبات هـ هنا دشور الانشـا 276 varak

Başında fihrist vardır; Mekke Şerifine ve Leh kiralına nâme-i humâyun... Çoğu XVII. asra âit nâmeler Köprülüler devri ile ilgili dirler, yazma XVIII. yüzyıl başlarına âittir.

58 - Vat. Turco 298

(Rossi, s. 253 v. d.)

مجالـس النـفـائـس هـ عـلـى شـيـرـنـوـائـى 89 varak, istinsah tarihi h. 989.

59 - Vat. Turco 300

(Rossi, s. 254 v. d.)

هـ ذـكـرـتـابـ تـاجـالـعـارـفـينـ حـضـرـتـ اـبـوـ الـوـفـاـ

Kitabın müellifi, Âşık Paşa-zâde Şeyh Ahmed Âşikî damadı Seyyid Velâyet bin Hz. Seyyid Ahmed el-Vefâyi hizmetlerinde bulunan bir zattır. Naklettiğine göre, Seyyid Velâyet h. 880 de hacca gittiği zaman Mısır'dan iki ciltli kitap getirmiştir. Bunlar Ebûl'vefâ'nın arapça menâkıbü imiş ki, bu eser de onun tercümesi olduğunu söylemektedir. Seyyid Velâyet'in şeceresi verilen ve başında fihristi bulunan eserde ölümü 22 Muharrem 886 olarak gösterilmekte ve Şeyh Edebâli'nin, Şeyh Vefâ'un hulefasından olduğu için Osmanlıların bu sayede muzafferiyetler kazandıkları imâ edilmektedir.

«تـارـيخـ سـنـهـ اـثـيـ وـ ثـانـيـنـ وـ تـسـعـمـائـهـ»

60 - Vat. Turco 301

(Rossi, s. 255 v. d.)

كتـابـ جـامـعـ المـعـارـفـ رـسـالـهـ تـوحـيدـيـهـ هـذـاـ دـيـوانـ وـ وـارـدـاتـ سـيـفـ اللـهـ اـفـنـدـىـ
الـسـيـدـ نـظـامـ الدـيـنـ اوـغـلوـ (ـولـمـ 1010-1601)

(krş. Osm. Müellifleri I, 81)

61 - Vat. Turco 303

(Rossi, s. 257)

ذـخـيـرـةـ الـمـلـوـكـ سـرـرـعـيـ Mustafa Efendi, 267 varak.

Farsçadan (müellifi Ali bin Şehabettin el-Hemedânî) Şehzâde Mus-

tafa adına h. 960 da türkçeye tercüme eden Surûrî, sonunda sekiz beyitlik bir methiyeyi şehzâde için nazmetmiştir.

Sonunda :

« ختم كتاب على يدى العبد الصعيف الحاج الى رحمة اللطيف محمود بن حسن
رسىء الاول سنه ١٠١٧ »
(krş. Osm. Müellifleri, II 226).

62 - Vat. Turco 304

(Rossi, s. 257 v. d.)

I. دقايق الحقائق. Ibn Kemal 1-76 varak

Basında fihrist

Varak 5 de :

« ... زبان درى ده كه رىب و عىب دن برى در و جنان اهلنگ اختيار آندكلرى
صحیح و فصیح لسانلرگ برى در بو رساله رنگین کلاله و شیرین مقاله ترتیب قلمد
اشجار اشعارده اولان ازهار و اسراری اظهارله اول لسان روشن بیانگ کاشن
پر صفاتنگ تماشاسنه ابنای زمانی ترغیب قلمد متشابه لغتىلرگ حقیقتلر نه متعلق
دقیقه لری مشتمل اولو غىدن اوتری آدنی دقائق الحقائق اوردم مجلس صفا افزای
آصف آرای حضرت ابراهیم پاشا يه كه صاحب دیوان سليمان زمان در تحفه آمکه
لائق كوردم ... »

رساله يائىه لابن كمال ياشا II. var. 77-89

Basta :

« بو صحائف پر لطائف تسويدن داعى باعث مضمون مكتوننده مندرج و مندرج
اولان عوارف معارفك تمهدىنه سبب حادث اول اولدى كه ارباب فضل و اصحاب
معرفتن برجماعته كه ميدان فرسك فارسلىري ايديير لغة فارسى ده آخر كله يه
لاحق اولان حرف يانگ خصوصىنده مناظره اولى اثنای محاوره ده حاضرلردن فرضه
مقامده فرصت كلامه ناظرلردن بريسي اول معنى لر بش نوعه كه وحدت و نسبت
و خطاب و تنکير و مصدر بيه در منحصردر ديدى فقير ايتم اوندن زياده در بلگه
اوندن زياده در ... »

63 - Vat Turco 305

(Rossi, s. 258 v. d.)

در المکنون Yazıcıoğlu Ahmed Bican (h. 1193 de istinsah edilmiş bir nusha)

64 - Vat. Turco 312

Mustafa Âlî 19 varak. H. 995 de, Murad III. devrinde Vezir ve Rumeli beylerbeyi Mehmed Paşaaya ithaf ettiği (Rossi'nin Sokulu Mehmed Paşa olarak göstermesi yanlıştır) bu eserin kaynakları olarak Behcetüttevârih, Edüssuud'un "Tefsir-i fazilet-i şuhûd" risâlesi, Masâbih ve Celâleddin Süyûtî ile Mevlânâ Kadi Adud'un Eşrâfüttevârih'i, Zübdetülâsaf v. s. gösterilmiş, tarih ve takvime âit "كتاب المنتخب في اقوال العرب والجم" sayılmaktadır.

65 - Vat. Turco 314

(Rossi' s. 294 v. d.)

عشقی منتشرات raccolta di lettere e غزلیات raccolta di Işkî del sec. X/ XVI. e di altri autori. 40 varak.

Sonunda : «(1578) ٩٨٥ تام کشیده سنہ

Peygamberin Rûm kayserine gönderdiği nâme ve Hulefây-ı Râşîdîn nâmeleri ile Fâtih Sultan Mehmed'in Uzun Hasan'a, Yavuz'un Şâh İsmail'e, Kanûnî Sultan Süleyman'ın Şâh Tahmasb'a, Tahmasb'ın Selim II.'e nâmeleri..

«شکایت نامه از دست آلام فراق»، «ترجیع بند لطیف» یقدار علی سبب الاعتذار،

Birçok şairlerin gazelleri ve müellifin

«قنوں یا شمدون قباغمده شرابم وار بنم - یشنلو بغمدن او جاغمده کبابم وار بنم»
beyti ile başlayan bir gazeli mevcuttur.

66 - Vat. Turco 317

(Rossi, s. 317)

Başında :

«كتاب شمع و پروانه من كلام املح الشعراء مولانا ذاتي سلمه الله»

Sonunda :

«تمت بعون الله الملك الوهاب قد وقع الفراغ من هذه النسخة ٢٨ في صفر المظفر في مدرسة چورلى كتبه الفقر مصطفى بن محمد الحندورى » [Rossi, Handûri (?)]

(Rossi, s. 317; Osm. Müellifleri, II. 176)

67- Vat. Turco 320

Firdevsi satranç, 24 varak
(Rossi, 267 v. d.)

« در بیان داستان ماضی و تمثیله شطرنج »

Başında :

« اشکال شطرنج در بیان تعبیه فرعونیه ، طبریه ، عراقیه ... »

« داستان سلطان محمد خان و قصه ازون حسن ... »

var. 21 de :

در تمثیلات شطرنج و در فواید عقل کوید فردوسی ...

باب الثامن آئه اهل دین قتنده شطرنج اوینامق حرام می در . دکلی در ... »

Sonunda :

در بیان حقیقت حال شطرنج در فواید عقل کوید و داخی بو کتابک مؤلفی بو
بو شطرنج رساله سنك مصنفی فردوسی اي در که اهل عرفان و مبتصر کامرانه معلوم مدر
که فراتست يوزندن نظر که قلسه عبرت کوزجی عاقل لر و علماء اهل دانش کاملان
قطنه معارفدن خالی دکلدرکم بر خاصه وارد ر حتى شجراتده و جهاداته و ثمراته
و حجراتده هر برنده بر درلو خاصه وارد ر ...

فی سلیخ شهر ربیع الاول من شهور سنہ ۹۶۸ (1560) »

68- Vat. Turco 322

۹۸۲ varak تصویر القلوب للشيخ مصطفی بن برهان خواجه بخطه سنہ

Sonunda :

« الف اخوج الخلق الى الفران مصطفی بن برهان ...
من مشايخ الدهر و الكمال الزمان »

(Rossi, s. 268 v. d.; Osm. Müellifleri I. 40)

69- Vat Turco 328

تبرالمسبوك عبد الله قدسی

Tibr-i Meskûk, trattato di ertiça politica tradotto dall'arabo in

Turco da un e dedicato al Sultano Ahmed I.
Kapak sahifesinde :

« هذا كتاب تبر المسبوك من موهب الرب الكريم الى اعبدة الفقير
كنجح محمد پشا زاده الحاج ابراهيم سنة ١٢٢٦ »

« . . . اما بعد بو فقير قليل البضاعة يريشان روزكار يعني عبدالله المختال
بقدسي المدرس حينئذ بمدرسة دلفكار (؟) وقتاً كه الشیخ الامام الفاضل ابی عبدالله
محمد بن المتفعل مؤلفاتهن تبر المسوبيوك فيما يحثنا جون اليه الملوک نام کتابجی مطالعه
ایسوب کتاب مذکور حاوی اولینی تدبیر امور حرب و قتال و تنظیم نظام دولت
و اقبالی مشتمل حکایات عجیبی عبرت اثار ملوک ماضیه عالیقدار و حوادث غریبه
حکمت شعار دول سالفه جلیل الاعتبارک هزايسنه واصل اولوب . . . سلطان اعظم
شہنشاه معظم المؤید من السماء . . . السلطان بن السلطان السلطان احمد خان ابن
السلطان الغازی محمد خان لازالت رایات سلطنة . . . حضر تارینک طبع همایون
سماد مقر و نلری دخی تنظیم نظام عالم و اصلاح امور بجز ادم اتمک او زره محبول و
مشغول اولوب سلوك مستحسنیه موافق فهم اولندي ایسه کتاب مذکور عربی
لسان او زره او همقله نفعی عام او همچ ایچون مشتمل اولینی حکایات صحیحة الروایات
ترکی زبانه ترجمه اولنوب یکرمی سکن فصل او زره ترتیب قلندری و بالله توفیق الفصل
الاول في تدبیر الملك و السیاست و الریاسة »

var. 78 :

« حرره الفقير الى رحمة رب القدر حافظ عبدالكريم بن الحاج حسن بن احمد غفر الله ولوالدته .. سنه ست و خمسين و مائه و ألف في شهر ذى الحجه يوم السبت »

(Rossi, s. 271 v. d.; Accademia Lincei, n. 6)

70 - Vat. Turco 331

«هذا كتاب وسيلة الاتقان في شرح رسوخ اللسان في حروف القرآن للشيخ الامام
والمقرى الهممام حمد الله الفقير ابن خير الدين الحنفي الخطيب بجامع اياصوفيا الكبير . . .

varak 2 :

« بن فقير تلاوت و قرائت علمنده و تجويد و روایت فتنده قلة بضاعه و كثرة اضاعه ايله رسالر نظم ايدر او لمش دم » ثم نظمت هذه الرسالة بالحاس يصن الاخوان من اهل القرآن « يعني انذر صكره او شده بو رساله نظم ايتمد اهل قران ياز نلرك بعضايرنك المتسايمه « باخراج الالفاظ الصعب تلفظاً من كلام الرحمن » يعني كلام الله دن شول كله لر كه تلفظي لسان او زره صعب و عمر او لنلدز بعض اخراج ايذوب انه درج ايتكله فوقع ذلك في ايام خلافة خلاصه سلطان القطرار و الافق « پس بو رساله نك نظمي افاق و اقطار سلطانلر ينك خلاصه خلافى ايامنده واقع اولى » جالس سرير السلطنة السليمانيه بالاستحقاق « يعني سلطنت سليمانيه ناك سرير ناك استحقاقه جالس در » حارس الممالك الاسلاميه من العجزة و الفساق « يعني ممالك اسلاميه ناك فاجرلر دن و فاسقلر شرندن حافضي و حارسي در » قامع جمهور الملاحده و اهل الشقاقي « يعني ملحدلر و شقيلر بولوكه قامي و قاهري در « قالع اصول الحوارج و عروق ذوى النفاق » يعني خوازيك اصولن و كوكارين قازجي و اهل نفاقك عرقارين كسيبيجي و طمرلرين قيريجي در شمس الدولة العثمانيه بدر الشوكة السلطانيه » دولت عثمانيه ناك نور ويريجي اتفافي و مه رجمانيه ناك مشعله لي يلدريجي ماه تابي در « السلطان ابن السلطان سليمان خان بن السلطان سليم خان »

varak 4 :

« يعني اشبو قصيده تعاقب د هور و تقادم عصور ايله حفظ ايذوب خطط ايدن كمسنيه بر استاد كامل فايقك و بر شيخ ماهر حاذقك يرينه طورر و انك فايده من ويرر و باجمله بو قصيده طالب تلاوت اولن كمسنيه غايتله فائدلى و ساينه عائدهلى در »

varak 41 :

« . . . يعني بو قصيده نك ختى تاریخ هجرة نبویه ناك طقوز يوز اللى طقوزنجي و الم 1553=h. 959) ييل اچنده واقع او لمش در »

varak 42 :

نظم

« بونی حفظ ایت کل ای تجوید طالب
ایدرسـک بونـهـ جـهـیـهـ رـجـاسـنـ
کورـاـسـنـ جـنـتـ اـیـچـرـهـ حقـ لـقاـسـنـ
قوـدـیـ ذـیـلـنـدـهـ تـارـیـخـنـ مـذـکـرـ [h. 960]
دـیدـیـ خـتـمـنـدـهـ بوـ رـسـمـکـ مـحـرـرـ
(krş. Osm. Müellifleri I. s. 274 v. d. Hamidiye ktb.)

71 - Vat. Turco 334

(Rossi, s. 275)

240 منشـاتـ لـامـعـيـ varak.

Kapak sahifesinde sırasıyla sahipleri :

« تشرف بتملكه العصر عبد الرحمن الاقسرى عفى عنه »

« استصحبه العبد الفقير السيد على الحقير »

تملك هذه الدر الشیخ العبد الحقیر شریف حسین

« من الكتب الفقير عبد الحق . . . با پایه مکة المكرمه »

Devrin âlimlerinden bir çoğuna yazılan nâmelerden başka defler-
dar İskender Çelebi'ye, « ویس و رامین » takdimi vesilesiyle ve bazı
ricalar yapılarak, Arpa yazıcı Hüseyin Çelebi'ye « وامق و عنرا » takdimi vesilesiyle ve 40 efrenciye alındığı hakkında, Sadrazam
İbrahim Paşa'ya, divânının yazılması emredildiği cihetle iyi kâğıdın
Bursa'da bulunmadığı ve kâtip hususunda ricâlarda bulunan nâmeler
ve tarihî bir çok bilgiler veren diğerleri ...

var. 240 :

« قد وقع الفراغ من تحریر هذه النسخة الشریفه على يدی العبد الصعیف احمد
بن محمد الاسکوئی اللهم حسن حاله و آتم بالخير عواقبه و غفر له ولوالديهما و لجميع
المسلمین و المسلمين آمين في اوائل شهر شعبان المعظم . . . سنه ثلث و ستين
و تسعمائة » [h. 963]

(diğer nüshası, Vienna I. P. 216 (copia datata 957/1550-51) Osm.
Müellifleri, II, s. 492)

72 - Vat. Turco 336

(Rossi, s. 276 v. d.; Osm. Müellifleri I. s. 51)

هذا كتاب آداب الطالبين

(Manuale di morale mistica di Ali Halife O Çelebi Halife detto جمال خلوتى ölümü 899 (1493-94), in turco Osmanlı arcaico).

Kitabın kapak sahifesinde

«كتاب آداب الطالبين تأليف چلبي سلطان (چلى خليفة) الملقب جمال خلوتى انك خليفهسى شيخ قاسم انك خليفهسى شيخ يوسف بن سلطان شاه محمد القسطمونى ترجمه ايشدر و شعبان القسطمونيدن [Vat. Turco 344] بر قوشق يوقاريدر پاك نفيس كتابدر استصحبه حافظ يحيى العصمى الشاذلى في ١٧ حرم ١٢٢٩ »

273 varak, istinsahı XVII. yüzyıl, harekeli, imlâ yanlışları var, aradan bazı yapraklar ve sonu kopuk, h. 1271 de diğer bir nushadan tamamlanmıştır. En sonuncu bahis : « در بیان ارسال العمامه » var 272 :

« قد ثم هذه الرسالة الشريفة على يد احقر الورى و خادم الفقراء خاڭ قدم آل

عبا الشیخ السید محمد محی الدین القادری سنہ ۱۲۷۱ »

Müellif, kitabın hâtimesi olarak 105 beyitlik bir nazım kısmı eklemekte ve

« اى طلب ايدن طريق مستقيم مكر شيطاندن او لم دين سليم . . . »
diye başlamakta, eserini 16 cumad II. 900 (14 Mart 1495) de bittirdiğini anlatmaktadır ki, kitabın bu hütüphanedeki fişinde müellifin h. 899 da öldüğünün belirtilmesi tashihe muhtactır.

73 - Vat. Turco 340

(Rossi, s. 279; Osm. Müellifleri I. s. 91 ?)

كتاب عنایت نامه 403 varak, harekeli "Opera in poesia, di edificazione morale, di autore non dichiarato"
Baştaki sahifede mensûr olarak kitaptan ve müellifinden bahsedilmişse de silinmiş ve kazınmış olduğu cihetle müellif ismi okunamamaktadır. Manzumelerde yer yer آلپي Âlihî kaydı, belki de müellifini göstermektedir.
Sonunda :

« وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب الشريف . . على يد العبد الصنف عبید

المولوى الخادم الفقير الحقير بحضرت مصنف هذا الكتاب المنير في اواسط جمادى الاولى
من شهور سنة ٩١٤ [11 Ağustos 1508]

Kitabın içinde vakıî mühürü vardır ve buna göre Üsküdar'da Ümmî Ahmed Efendi dergâhına Şeyh Riyâeddin tarafından vakfedilmiştir.

74 - Vat. Turco 344

(Rossi, s. 280 v. d.) Osmanlı Müellifleri I, s. 119; diğer nushaları Vat. Turco 170; Yahyâ ef. kütüphanesi)

« مناقب شعبان افتدى » 169 varak.

Başında :

شيخ عالي شان و قطب اقطاب جهان قسطلمنى ده تربه پر انوارلرنه مدفون
شعبان افتدى قدس سره العالى . . حضرتلىرىنىڭ مختصر مناقب نامە شريفلىرىدە »

var. 108 : « هذه رساله تربه نامه لـ درويش عمر الفوادى »

var. 163 :

« قد وقع ائمما المقاله بيد محرر الرساله درويش عمر الفوادى . . في غرة شهر
رمضان الشرييف . . في مقام القطب الاقطب حضرت الشیخ عالی جناب . .
صاحب الكرامه والتربه الشیخ شعبان افتدى . . في سنہ ثلاثین و الف . . »

75 - Vat. Turco 345

(Rossi, s. 51 v. d.)

كتاب تقويم التواريخت Kâtîp Çelebi

XVIII. yüzyıla ait olaylar, cedveller eklenmiştir. Bu nüshanın en büyük özelliği, Resmî Ahmed Efendiye ait oluşudur. Kitabın kenarlarında kendi el yazısı ile notları ve kayıtları, hatırları vardır. Ezcümle h. 1171 yılında III. Mustafa'nın cülusu vesilesiyle Viyana'ya elçilikle giderken Macaristan'a ait müşahedelerini 1199 tarihli kayıtlarda göstermesi (varak 102) ilginçtir. Bir çok tarihî eseri okuyarak edindiği bilgileri muhtelif yerlerde not olarak kaydettiği de görülmektedir. var. 119 da Yeni camiin inşası hakkında bildiklerini zikretmesi buna bir örnektir. Kapak sahifesinde iki mühr vardır:

I. « ما اناله الله تعالى لعبد العريف بتو قادى ابو بكر افتدى زاده احمد »

II. « صاب و مالك اين كتاب والي » ایالت هرسک حالا شریفی مصطفی پاشا زاد
حسن حق ۲۳ صفر ۱۲۸۰ [22 Kasım 1853]

6- Vat. Turco 346
(Rossi, s. 282 v. d.)
 طرب المجالس Tarab al-mecâlis
Operetta morale novellistica del persiano
حسین بن حسن Tradotta in Turco da Mahremî fine del sec.
IX./XV.
var. 3 :

« بو رساله فارسیدن ترکیه ترجمه ایدن که محروم دیگله مشهوردر . شویله بیا
أیلر که کتاب طرب المجالس که بش قسم اوزرینه ترتیب او نشدر »

var. 45 :
« تمت بعون الله الملك الوهاب في تسع شهر جمادى الاول سنة اربع و تسعين
[23 Aralık 1498] »

Kapak sahifesinde :

« كتاب تصوف من كتب الفقير حسن فريد الدين القاضي بقضاء كوريجه »

- Vat. Turco 351
(Rossi, s. 285 v. d.; Osm. Müellifleri I. 368)
مجموعه Mecmua
Miscellanea di scritti mistici in Turco e in persiano di Abdi
الفقیر الى الله الغنی عبد الرحمن بن احمد الاستانبولی ناظم کاشن راز بالتركي نز
مکة المشرفة شرفها الله تعالى

رسالة اول
هذه الرسالة في بيان تكميل المراتب الوجوية بمعرفة المراتب الامكانية الف
الفقیر الى الله الغنی عبد الرحمن بن احمد الاستانبولی ناظم کاشن راز بالتركي نز
رسالة ثانية

هذه الرسالة المسمى بالرسالة المهدیه الى جادة الفرقۃ الناجیه الفهرما عبد الرحمن
احمد الاستانبولی ناظم کاشن راز بالتركي
رسالة ثالثه . . في بيان سر القدر الفهرما . . .

رساله رابعه عجالت عبرت نما است ..

رساله خامسه في بيان تفصيل كلاالت و اثبات غنيمه بظاهر ..

Sonunda h. 986 ve h. 987 tarihleri görülmektedir. Bir de Celâleddin Rumî'nin farsça bir risâlesi vardır.

78 - Vatican Rossiani Turchi 876

(Rossi, s. 367)

منشأ XVII. yüzyıl

Var. 166 :

دفتر اولدر که یکیچری چایرندن اوچاق آغالرینه توزیع اولنان او تلو قدر که
ذکر اولنور . در زمان کنیعان ساحدار اغای شهریاری سنه ۱۰۶۵ «

Var. 7

“Yeniçeri ağasından Padişaha beytılmal için telhis”

var 16 :

“Serdara hitaben yeniçeri olmuyan kimesne için mektup”

var 19 :

“Yeniçeri ağasının hasların zaptı temessüküdür”

var. 22 :

“Nazırların hakların vermiş yeniçeri için kadılara mektup”

var. 25 :

“Kal'alarla düşman müstevli olduktta sefer tenbihi için mektup”

var. 26 :

“Devşirme mektubu bu minvâl üzere tahrir olunur”

var. 33 :

“Asker sürmeğe vezir ile giden çavuşa mektup”

var 38 :

“Perakende olan Çnha işleyen yahudileri geri götürmekçün mektup”

var. 44 :

“Kan davası için kadılara mektup böyle yazılır”

var. 113 :

“Yeniçerilik iddia edenlerden mäl-i mîrî tahsili için mektup”

var. 130 :

“Emir mucibince beglik koru hifzi için mektup”

Sonunda :

“Hesap rakamların beyan eder”

“Ulûfe taksimî erkânın beyan eder”

VII. ACCADEMIA NAZIONALE DEI LINCEI,
(Biblioteca Orientalia, Manuscritti Turchi).

- 1 - No: 6 (منشآت İnşa Mecmuası)
E un formulario di Cancellario..
Başında :

« من مواهب الرب الكريم الى عبدالفقير كنج محمد پاشا زاده الحاج ابراهيم
» ٧ جمادى الاول سنة ١٢٩٤

Diger sahifede :

« من كتب الفقر محمد رئيس الكتاب في الدولة العلية صانها الله عن الآفات والبلية »

var. 2 :

“1059 senesinde Özbek cânibinden Âşitâne-i saâdete gelen elçisi-nin pişkes ve hediyeleri..”

“h. 1079 mevâcîblerinde vâki olan mahlûlât”

“Süret-i elkâb”

“Gazi Evrenos Beye verilen ahidnâmenin sûretidir”

“Dağıstan hâkimi Şemhal’e..”

« تفصیل ملاقات خان قریم و بوسیدن رکاب به پادشاه عالپناه »

XVII. ve XVIII. yüzyillara ait diğer belgeler

- 2 - No: 35
Duâ kitabı, küçük boy.
3 - No: 58

« اما بعده بو بر اختیارات قواعد کییه در حکمت و نجوم کتابلرندن استخراج
اولوب ترکی دله ترجمه اولندی .

- 4 - No: 218

تاریخ آن عثمان

Baştan ve sondan noksan, harekeli, XV. yy. yazısı. h. 905 senesine kadar getirilmiştir. Gabrieli'ye göre müellifi Muhiddin Cemâlfî'dir. Bonelli buna dair bir makale yazmış ve Giese neşrinde bundan istifade edilmiştir.

5 - No: 249

Kapak sahifesinde :

« شکر نامه و احادیث اربعین و صد کلمه و ابیات کلستان »

VIII. BARBERINI ORİENT

1 - Barberini Orient 57

(Rossi, s. 313 v. d.)

Mecmua, XVII. yüzyıla ait

var. 54-108 inşâ örnekleri

var. 109-111 Zikr-i tevârih-i Âl-i Osman.

2 - Barberini Orient 59

(Rossi, s. 314 v. dd.)

Mecmua XVI. yüzyıl ikinci yarısı

I. روزنامہ حضرت شیخ وفا - عترت نامہ مولانا طوسی

II. var. 20-111 هذا انشاء معتبر

III. var. 122-140

كتاب املاء كودكان تأليف مولانا انسان عليه الرحمة والغفران ابتداء املاء

كودكان : الله ، محمد ، أبو بكر

نوع دیکر : محب الدین ، کمال الدین ، نور الدین

نوع دیکر : رسول الله ، بنی الله ، ولی الله ، هدایت الله

: عبدالغفی ، عبدالجبار

: بک ، پادشاه ، سلطان ، سلاطین ، خلیفه ، امیر

: نصوح ، عوض ، اسنه بکی ، دورمش ، ایل آلانی

: عایشه ، فاطمه ، پشه خاتون ، خرامان ، عند لیب

: کمخا ، ساده ، التونلو ، چاتمه

ve diğer nevilerde ipek nevileri, san'at nevileri, hububat nevileri, şehir nevileri, hayvan ve kuş nevileri.. Özellikle dil tarihi bakımdan çok önemlidir.

3 - Barberini Orient 62

(Rossi, s. 316)

منزوم، حركة غرة محرم ٩٦٤، در بيان اسماء حسنة
(krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 284)

4 - Barberini Orient 65

(Rossi, s. 317 v. dd.)

Mecmua (كتاب كنزيه)

IV. var. 92-121 هنا رسالة طرق الادب

(krş. Osm. Müellifleri I, 354)

... أما بو درر عجبيوك و غيره غريبوك قائل على بن حبيب الاماسي ...

شوبله بيان ايدركه بو رساله ادب و وسيلة من طلب تأليف اولندغنه سبب

اولدر كه ...

Muhtelif kavimlerin tabiat ve karakterinden bahsederken arapların tabiatı bârid, bunlardan muhabbet gelmez der, acem tâifesî akrep tabiattır, hükümnü verir, türkmen ve tatarları da zemmeder, Türk tâifesî sadık ve müşfiktir, koyun gibidir kanaatini açıklar; sonunda bazı nasihatlerde bulunur. "Bu kitap 857 yılında feth-i Kostantiniyede düzüldü" diyerek telîf tarihini belirtir; istinsah tarihi 974-975 (1567) dedir.

5 - Barberini Orient 39

(Rossi, s. 305 v.d.)

تاریخ آل عثمانیان 217 varak, harekeli "Cronica Ottomana in versi fino al 945/1538-39. Non appare il nome dell' autore" manzum.

Başlangıç :

« بسم الله الرحمن الرحيم الله دارندي بالمجده اعلى خداي بي نظير و حق تعالى عليم و فردود اناحی و قادر ظهورندين بالتدى هر مظاهر... »

varak 4 :

« سبب ترجمة نظم كتاب تواریخ نامه آل عثمانیان من اوله در زمان حضرت سلطان السلاطین الزمان ناشر العدل والاحسان ظل الله العالم مالک رقاب الامم حضرت سلطان سلیمان بن سلیمان خان ابدالله دولته فی سنہ ٩٤٥

توکل کوشئنده بن کمینه او تورمشیدم فراغت عالمه

قناعت خرقه‌سی اچره چکوب باش که پسته خا کدی بالیندی داش

ادینوب عنزیلله صبر همدم
بو رسمه کچیوردم روزکاری
ادردم ذکرله احیای اوقات
مکر بر کیجه ینه او ترب بن
چکردم کاه شادی کاه پر غم
برقش ایدم الدن اعتباری
تضرعله قلوردم عرض حاجات
جهان اولشد خالی کفت و کودن ...»

Varak 144 :

«فتح قلعه متون از فتوحات سلطان مذکور زدست بالی بک بن مالقوچ
ف سنه ٩٠٦ »

Varak 145 :

«وفات کردن بالی ولد مالقوچ غازی ف سنه ٩٣٥ و تسعه‌ماهه »

Varak 145 :

«رحلت کردن حضرت شاهزاده سلطان علم بن بايزيد خان نورالله مرقد ها
ف سنه ٩٠٩ »

Varak 146 :

«وفات اسكندر پاشا در وزارت حضرت سلطان بايزيد خان بن محمد خان
ف سنه ٩١٠ »

Varak 146 :

«رحلت کردن حضرت شاهزاده سلطان محمود بن سلطان بايزيد بن سلطان
محمد خان بن سلطان مراد خان غازی طاب الله ثراههم و جعل الجنة مثواهم ف
سنه ٩١٤ »

Var. 159 :

«امدن سلطان احمد برای جنک کردن و کشیدن عساکر ا Anatolian و ترکان
ف سنه ٩١٩ »

Var. 178 de Kanuni Sultan Süleyman devri başlamaktadır.

Var. 180 :

«فتح قلعه جزیره ردوس از فتوحات سلطان مذکور ف سنه ٩٢٩ »

Var. 209 :

« آوردن آب حضرت سلطان سلیمان بن سلیم خان در شهر ادرنه برای حضرت سلطان سلیم خان بن بایزید خان . . . »

Var. 210 :

« همیشه ایله منصوری مظفر اکی عالمه مقصودمه مدیر کم اویسون امرنے عالم مسلم مسلم اوله فرماننے عالم »

6 - Barberini Orient. 69

فانوننامه سلطانی 64 varak

Var. 1 :

« باب اول درت فصل اوزرینه ترتیب او لوب جنایات مقابله سندہ اولان جرم و سیاست بیانندہ وضع اولندی . . . »

Sonuncu fasıl :

“Odun için vaz'olunan kanunu beyân eyler”.

« . . . تحریاً فی اویل شہر ربیع الاول سنہ احادی و حمسین و تسعہاں ”

Kitabın içerisindeki bir kâğıtta ile ilgili ve şevel 952 de getirdiği iki denk çuka için 550 akçe gümrük resmi ödediğini bildiren bir temessük kaydı vardır.

7 - Barberini Orient 74

(Rossi, s. 320) 358 varak

، منافع الفضاعة ، manuale pratico per i Kadi, di Hacı Ali Efendi Akşehirli (ölümü 977/1569). Comprende una introduzione tre capitoli sui doveri dei Kadı, la compilazione degli atti sciaraitici e la tenuta dei registri e una chiusa.

Kapak sahifesinde :

« فهرس فی هذه المجلد الترکی مؤلف المرحوم المغفور له الحاج علی افندی الاقشری . . . »

« قيل في تاريخ موته رحمة الله على الحاج على في سنة ٩٧٧ »

“Merhum dokuz yüz yetmiş yedi senesinin recebülmüreccebi evâ-ilinde intikal eyledi Lârende kadısı idi, vefat edip Konya'ya mey-yitin götürüp Hazreti Mevlânâ Celâleddin kuddise sırruhû haremin-

de Merhum oğlu Hacı Hilmi makberesi kurbünde defn olundu".
« دخل في نوبة العبد الفقير رضوان بن عبدالقدير القاضي بمدينة ادرنة المخروصه
عفوا الله في سنة ١٠٠٦ »

Başında 17 sahifelik mükemmel bir fihristi vardır.

Var. 1 :

“.. ve baade bü abd-i hakir ki eyyâm-ı sabâ ve şababdan âvâm-ı kühûlete gelince nakd-i ömrün girân bahâ-i kâlây-ı fazla sarf edip evkat-ı azizesin tahsil-i kesb-i kemâle... harceylemekle... mansabin kazâya mübtelâ oldunda kuzât ve nüvâbdan ekser tâyife ahvâl-i kazâdan bîhaber bulub... az'afûl 'ibâd Hacı Ali b. el-Hâc Murad kasdevledi ki... bu risâleyi bir matla' مطلع ve üç menfâ' منفع ve bir maktâ' مقطع üzere müretteb kildim. Menâfi-i Kuzât birle tes-miye kildim.”

Kenarlarında hâsiyeler ilâve olunmuştur. Müellif hattı olması mümkündür. Yazısı XVI. yüzyıl yazısıdır. Osmanlı Müellifleri ve Bâbinger bu eserden bahsetmemektedirler.

8 - Barberini Orient 125
(Rossi, s. 325)

مُجَمِّعُ النَّظَارِ 307 varak

“Antologia poetica di Nazmi (ölümü 962/1554) (krş. Vat. Turco 299; Osmanlı Müellifleri, II., s. 436)

Alfabetic bir şekilde bir çok şairlerin gazellerine nazireler vardır (Necati, Sultan Bayezid, Sultan Cem, Visâlî, Subhî, Kasım Paşa, Kemal Paşa-zâde... v. s.).

Sonunda :

كتبه محمد بن مصطفى من ولاية بوغاز حصارى غفر الله ذنبه و ستر عيوبه
في الدنيا والآخرة

9 - Barberini Orient 112

(Rossi, s. 323 v. d.) 128 varak.

شہنامہ سلطان مراد شمسی Ahmed Paşa.

“Poema storico in versi o Cronaca in versi della dinastia Ottomana dalle Origini fino al Sultano Murad III. (1574-1595) del quale diffusamente si raccontano le impere fino alla morte di Sokullu Mehmed Paşa... 987/1579. A. cefalo e mutilo in vari punti autore è Şemsi Ahmed Paşa (öl. 988/1580)...”

Baş tarafı noksandır. Şöyleden başlamaktadır.

« ملکلر قبله‌سی قلدک جالن او دم ایله عرض اندک کالن »

Kaside, naat, sahâbe menkibelerinden sonra

Var. 5. de :

« پادشاه کردون وقار سلطان سپهر اقتدار شـ_جیع و سخـ_ی و دریادل اعنى

سلطان صراد خان عادل نام شریف‌لریله معنون اشبو کتاب سبب تأییف در »

müteâkiben “evsâf-ı hamîdeleri” “nasihat-âmîz küstâhâne bir kaç kelimat” bahisleri ve daha sonra Sultan Osman’dan başlamak üzere tarihî olaylar gelmektedir.

Var. 71 de : Rüstem Paşa'nın İran seferine memur olduğu ve Şehzâde Mustafa hadisesi anlatılmakta ve var. 73 de şu manzume kaydedilmektedir :

اولقلر لازم اولدی پاشـ_ایه

« يازلدى نامهـلر در کاه شـ_اههـ

ستمبولدن يكـ_ا اولدم روانهـ

بنـ_ى كوندرـ_يلر شـ_اه جـ_هـانهـ

اجازت اصرـ_ى آلدـ_م سـ_پـ_اهـهـ

يـ_تشـ_دم سـ_رـ_عـ_ت اـ_یـ_لـ_هـ پـ_ادـ_شـ_اهـهـ

قـ_زـ_لـ_بـ_اـشـ عـ_سـ_کـ_رـ_نـ_دـ_نـ اـ_يـ_لـ_دـ_ىـ عـ_ارـ

اوـ_قـ_دـ_ىـ وـ_يـ_رـ_دـ_كـ_مـ مـ_كـ_تـ_وـ_بـ_ىـ خـ_سـ_کـ_ارـ

رومـ_دـ_مـهـ اـ_وـ_لـ_دـ_ىـ دـ_شـ_مـنـ بـ_وـ_زـ_مـانـهـ

ديـ_دـ_ىـ دـ_شـ_مـنـ اـ_رـ_اـ_رـ_زـ بـ_زـ_يـ_بـ_انـهـ

امـ_انـ اـ_وـ_لـ_دـ_ىـ سـ_رـ_سـ_وـ_يـ_لـ_شـ اـ_جـ_لـ_دـ_نـ

بـ_کـ_اـ_عـ_صـ_ىـ دـ_رـ اوـ_غـ_لـ_انـ تـ_اـ_زـ_لـ_دـ_نـ

10 - Barberini Orient 127

(Rossi, s. 327)

317 غزوات خیرالدین پاشـ_ا

Başında kapak sahifesinde :

« تواریخ پادشاه عالمینا خلد الله ملکه و ابتد سلطنته و خیرالدین پاشـ_ا »

harekeli, okunaklı. XV. yy. yazısı.

Sonunda, var. 316 da :

« كتبه عبدالضعيف الحاج الى رحمة ربـهـ اللطـيفـ قـلـيلـ العـمـرـ طـوـيلـ الـاـمـلـ كـثـيرـ
العصـ_يـانـ جـ_عـ_فـ_رـ بـ_نـ عـ_بـ_دـ_الـلـ_هـ مـ_نـ تـ_لـ_يـ_نـ »

IX. BORGIANI TURCHI

1 - Borg. Turco 7

(Rossi, s. 336)

قوانين آل عثمان معمول به 39 varak (XVII. yy.)

Kenarlarında kırmızı rakamla başlıklar işaret olunmuştur. Baştan itibaren :

« مطلب تحریر جدید ، مطلب طپو زیاد طلب اولنه ، مطلب سربست ، مطلب رعیت و قفه و وقفن سپاهی طبراغنده اولق ، مطلب قضاء ، مدرسین ترلاسندن النان عشر اقرب بازار تکلیف اوئیز ، مطلب حصاد ، مطلب منوعات ، مطلب خدای نابت مطلب طام طپوسى . . مطلب يورکان خداوندکار . . مطلب مرعى و محلول . ، مطلب ارباب صنایع تنبیه و تحریر اوئنهسى بیاننده ، قصاب ، اشجیلر ، باشجیلر ، موحبیلر ، اوڈنجیلر . . قانون محاسبات »

Sonunda :

« بقىت قوانین آل عثمان . . كتبه الفقير الحقير المحتاج الى رحمة الجيد و أنا

الفقير اليه . . »

2 - Borg. Turco 16

(Rossi, s. 341 v. d.)

هذا كتاب انشاء منشأ 30 varak

Okcu-zâde Mehmed ef. (Ölümü : 1039/1629). Rossi, Kâtip Çelebi'nin (VI. nr. 1365) bu eserin ünvanını olaraq kaydettiğini bildirmektedir.

Bâzı inşâ suretleri :

“Misir beylerbeyisinden dâriüssaâde ağasına muhabbet-nâmedir”, “Taşrada olan beylerden Âsitânedede mîrahur ağalaradır”, “Zeâmet zaptı için kadılara mektup yazılır” v.s. « تحریراً ان شاء تاجی زاده افندی »

3 - Borg. Turco 39

(Rossi, s. 352 v. d.)

“Miscellaneo, Raccolta di documenti vari in copia o in originale e di appunti in turco in date varie del secolo XVII., XVIII.”. Çeşitli meselelere dâir arzlar, hüccetler, ilâmlar, h. 1048, h. 1057, h. 1114 v. s. 77 varak

Msl. (Tarihsiz) :

« سنگه ساقزده ساکن رایو نام حکیم سن . . حاليا بو جانبده حکیمه کال احتیاج

اولمغین . . »

Msl. (h. 1057) : Kuşadası kadısı İbrâhim'in arzı :
 "Südde-i saâdet-mekîne budur ki hâlâ Kuşadası iskelesinde balyos
 (بالیوز) olan استاد nâm müste'min ve tüccar tâyifelerinden Abdullah
 ve Ali ve elhâc Mustafa ve Ahmed nâm kimesneler bu dâîlerine
 gelüp arzuhâl edip iskelede gümruk kâtibi ve simsar olan Yakup
 yahudi herbirimize rencide eder deyû ilhâm etmeğin... ref' olunması
 içün der-i devlete arz ve inhâ olundu"

4 - Borg. Turco 20

(Rossi, s. 344)

Avlonya kadılığı sicilli h. 974-975; 241 varak. Meselâ bâzı hüküm
 ve siciller :

I - "Sebe-i tahrir-i sicil oldur ki Avlonya zimmilerinden nâm Zimmî meclis-i şer'i şerifi hazır olup.. Avlonya yahudilerinden موصلو یهودی قامباني nâm mevzide bir tarafı ve bir tarafı... bağları ile... mahdut olup anam ve babamdan cihet-i ırs ile intikal eden yirmi çapalık (چالق) bir kıt'a bağıni içinde vaki olan eşcâr-i müsmire ve gayr-i müsmiresiyle mezkur Musâ'ya 1275 akçeye بیع بات ile bey edüp kabz-i semen ve teslim-i mebya' kıldım deyicek... tasdik edip..."

ما وقع عند الطلب قيد سجل اولندي تحريراً في اليوم الثامن

شهر رجب المرجب سنة اربع وسبعين وتسعمائة

II - Dergâh-ı muallâ yeniçerilerinden

في خرالاعيان محمود چاوش ابن عبدالله فخر الاماثل على و يودة پياله پاشا

III - "Vech-i tahrir-i sicil budur ki Avlonya'dan Vâhîde binti Recep
 nâm hatun tarafından... vekâleti sabit olan zevci Mehmed b. Hus-
 rev nâm kimesne meclis-i şer'a gelip ikrar ve itiraf kılub mezkûre
 müvekkilimin Avlonya sınırında اويشم nâm mevzide bir tarafı Küçük
 Hüseyin ve bir tarafı Mustafa Basmil باسل ve bir tarafı Kara Sinan
 bağları ile... mahdut olan bir kıt'a bağı içinde olan eşcâr-i müs-
 mire ve gayr-i müsmiresiyle işbu bâisüssicil Sadullah bin Abdullah
 nâm kimesneye iki yüz akçeye bey'i hât ile bey' edüb kab-
 z-i semen... kıldım deyicek... sicil olundu 10 receb 974"

IV. Avlonya kazasına tâbi kale-i Kanina قاننه da mütemekkine olan

Hümâ binti Kurt Yeniçeri... binefsihi hazır olup... şöyle ikrar kılıb
 Avlonya kazasına tâbi Ermenhor nâm karye dahilinde bir
 tarafı Todor Niko تو در نیقو eviyle bir tarafı Şaban eviyle.. mahdut
 olup babamdan cihet-i ırs ile intikal eden taş binâkî evimi ve
 ana muttasıl evimi dahi bostan yeri ile ve eşcâr-ı müsmiresi ile..
 karye-i mezküreden Mustafa bin Hızır nâm kimesneye 650 akçeye
 بیع بات ile bey' edip... bittamam aldım.. 13 receb 974

شہود الحال

احمد حنفیه الخطیب سلیمان اورج مومن خواجه حسن بك السپاهی
 حسن عبدالله حسن المصر عمر خواجه الامام حسن حضر

V - "... sicil budur ki, Avlonya mahallatından Venedik nâm mahalle ahalisinden Mato Yakova nâm zimmî mahalle-i mezkûre zimmilerinden Marola nâm zimmiyeyi meclis-i şer'a ihzâr edip.. takrir-i merâm kılıb mezkûre Marola'nın babası Kalamati nâm zimmî bundan akdem on iki yıl vardır ki murd olmuştur. Ol zamandan beri cizyesin talep ederim deyicek bilmukâbele Mezkûreye suâl olundukda defter-i hâkanîye nazar olunsun.. dedikte.. nazar olunup mezkûr Kalamati mastûr ve mukayyed olmayıp ve murd-ı mezbûrun cizyesin Marola bihasbişer' eda etmek hilâf-ı şer' olmağın mezkûre cizyesin edâ etmemek emrolunup... sicil olundu.

و تحريراً في اليوم الرابع والعشرين من شهر رجب المرجب سنة أربع

وسبعين و تسعمائة

X. BIBLIOTECA CASANATENZA DI ROMA
 (Via S. Ignacio 52)

(Luigi Bonelli,

Cataloghi dei codici Orientali di alcuna Biblioteche d'Italia, Fascicolo quinto, Firenze 1892 "Biblioteca Casanatensa di Roma")

1 - Cod. Turchi 2 (e VII. 9) (1811)

كلييات افضل الفضلا 252 varak
 Kapak sahifesinde

«كلييات افضل الفضلا و املح الشعرا مولانا بدر الدين محمود بن عثمان ابن على الملقب

باللامعی روح الله روحه مبتنی بر دیباچه و پنج دفتر دفتر اول در قصاید دفتر ثانی در ترجیعات و صربات و مخmasat دفتر ثالث در غزلیات دفتر رابع در مقطوعات دفتر خامس در بعض مشنونیات متفرقه «

Harekeli, XVI. yy. yazısı, ters cildlenmiş, çok karışık, muhtelif müstensihler tarafından yazılmış.
2 - Cod. Turchi 3 (f. 1. 14) (2262)
50 varak. قانوننامه عثمانی مؤذن زاده على

« قواعد جهانبانی و قوانین عرفیه عثمانی که مدار صلاح عالم و مناطق نظام امور جمهور کافیه ام در مجھو عیسی مصوقوم و محترم اولوب بر مجلد دفتر اولیسی بابنده حکم قدر توان و فرمان قضای جریان وارد اولمغین امتشالاً للامس العالی جمع اولنوب ابواب ثلاثیه مشتمل و هر باب داخی برینجه فصله منقسم قاندی باب اول درت فصل اوزرنیه ترتیب اولوب جنایات مقابله سنده اولان جرمی و سیاست بابنده وضع اولنديکه ...

Karışık ve eksik yapraklar olup kenarlarında haşiyeler vardır, XVII. yüzyıla ait olsa gerektir.
3 - Cod. Turchi 4 (h. I. 7) (2127)
145 varak داستان قهرمان، قهرمان نامه
Baş tarafı noksan, 105 varaktan sonra başka bir yazı ile ve harelki, muahhar bir yazma.

Başı :

« قهرمانک قدمنده باش قودی بکدق اغلدی قهرمان شفقتلو سرور آنک اغلدوغن کوردى اوزى كويىدى صورب ايتدى سرورو نه جنسدن سن ددى . . .

varak 116 :

» . . . اندن خسرو شیر ايتدى بن هوشنىك شاهك الو قرنداشى شريف شاهك اغلىم آدومه خسرو شير ديرلر ددى اما سزه بر هندوستان شاه زاده لرنده سزه كيم ديرلر ديدى ، . .

sonu, varak 144 :

« اندن كل چين ايتدى اي شاه زاده دلک اولدر كه بزوم خاطروموز ايچون

عائدك كناهين بر بنديه بغشلرسه منت عظيمت در شاهدن تما ايدرلر ديدى
بعون الله الملك الوهاب «

- 4 - Cod. Turchi 6 (f. I. 17) (2261)
روزنامه دائمي 102 varak (XVI. yy.)

I - Rûz-nâme-i dâimî budur.

“... malûm olsun kim her ferde her sâlde bir rûznâme lâzımdır tâ
ki her senede eyyâm-ı şuhûr-ı arabiyyenin gursesı ne güne gelür
ve rûmî ayların evveli ne gündendir ve âfitâp kangı günde kangı
burca tahvil eder...”

II - Hesap meseleleri

« عن مقاطعة وميدو خانة مصلح الدين عن رئيس خاصه . . عن واجب سنة ٩٧٨ »

III - İnşâ örnekleri

- 5 - Cod. Turchi 7 (e. VII. 10) (1812)

كتاب شرعة الإسلام (XVI. yy.)
harekeli, sonu noksan, arapçadan tercüme.
başında :

- 6 - Cod. Turchi 8 (e. VI. 8) (2066)

تاریخ آنلیان 80 varak

var 2 :

« بو فقیر فرمایه و بو حقیر ضعیف الدرایه یعنی بندۀ درینه محمد کینه ساپقا
نکارنده طغرای غرای مناسیب سلطانی و اراینده توقيع رفیع طومیر خاقانی ایکن
تواریخ بدایع و قایعدن استفسار و استخار اولنقدہ . . . »

II. Selim devrine h. 974 tarihine kadar gelmektedir.

var 70 :

« تم الكتاب . . . في شهر رجب الربع في سنة احدى و سبعين و الف حرره
الحقير پر تقصیر مصطفی باشا بن محمد میرالای »

- 7 - Cod. Turchi 11 (f. II. 16) (2234)

منشآت XVII. yy. da yazılmış inşâ nümuneleri. Başında h. 964 ve
942 tarihli iki ferman sûreti vardır. XVI. yy. sonu ile XVII. yy. âit

çeşitli örnekler, elcab şekilleri, siyakat rakamları ve sonunda arapça kelimelerin turkçe karşılıkları, msl. : اذل (evvelki) افق (gök-kenarî) بیان (bellü), ثبات (berk olmak) ...

8 - Cod. Turchi 14 (e. VII. 3) (1996)

135 varak
var. 1 :

”... بو بنده ضعيف و كنهكار نحيف ... عالم وحدته و گنج تفكرده ايكن
بو عبد ذليلك خاطره خطور ايذوب گوردم که بعض اخوان علم طبک بر مرتبه ده
عاشقی و مبتلاسی در که بلکه عقلالری حسپی ایله زمانه طبیيلرینك اکثرندن راجح ایله
اولسه مذکور اخوان حقنده بعض قواعد جزئیه اختصار اولندي که تا نظر لری
متعلق اولدوغى وقتده بصيرت اوزرنه اولوب اطباء جهالان احتراز ايذوب و غيردن
دخي مستغى اولادر . . في نفس الامر علم طبک سایر علومدن فضيلي و شرفتي و
تحصيلي لازم علم ايديکي اين و اظهير اولدوغى ثابت و متحقق اولمغىن . . و بطريق
اجمال بعض خلوقاتك مبدئي و حقيقتي و طبيعتي و طبيعتتك عوارضي بيان ايذوب
حقايق المخلوقات ديو آد ويروب يكرمي فصل اوزرینه بيان ايلدك اوشكه فصل عناصر
بياننده در اکننجي فصل مراج بياننده در . . اون دردنجي فصل امراض و امراضك
سببي و علاجي بياننده در اون بشنجي فصل نبض مياننده در . . اون يدنجي فصل جماع
بياننده در اون سکنجي فصل حمام بياننده در . . .“

Sonunda, var 134 :

« و الله الهادی رب العباد الى نهج السداد تم هذا الكتاب بعون الله الملك الوهاب . .
في شهر محرم الحرام من شهور سنه ثلث و حمسين و تسعمايه »

XI. BIBLIOTECA MEDICO-LAURENZIANA (FIRENZE) (51 TURCHI) (Assemanus)

Bibliotheca Mediceae Lavrentianae et Palatinae Codicum MMS.
Orientalium Catalogus sub Auspicilis regiae celestitudinis serenissimi Francisci III Lotharingiae et Barri Ducis Regis Hierusalem Magni Ducis Eururiae Stephanus Evodius Assemanus Archiep. Apameae...

- 1 - Florentiae Anno 1742-43
Codex LXXXV (303)
 باقی ve Ümidî divanı
 Baki امیدی
- 2 - Codekx LXXXIX (304)
 مشکلات کلستان (304)
 Gülistan'daki lûgatlerin mânâları
- 3 - Cobex CI (405)
 كتاب نصاب صیان farsça
- 4 - Codex CIV (21)
 قهرمان sive Historia fabulosa Herorum veterum, qui apud Arabes et Persas celebrantur : ab incerto Auctore e Persiaco in Turcicum sermonem conversa. Codex in folio bomlyc. Constat paginis 649. Turcicis literis et sermone eleganter exatus. 649 varak
 Başında başlık minyatürü ve kırmızı yazı ile “Kahraman-nâmenin beşinci cildidir” varak 410 da beşinci cilt sona ermekte ve iki varak sonra «Jelid سادس من قصه قهرمان» diye başlamakta ve 649 varakta allinci cilt nihayetlenmektedir.
- 5 - Codex CX (158)
 محمدیه “Chronici Musulmanorum” 278 varak
 sonunda «لسنه سبع و خمسين و الف» bulunmakta ve XVII. yy. istinsahı olduğunu göstermektedir.
- 6 - Codex CXI (49)
 Recreatio curiosi, sive Tractatus Geographicus... arapça coğrafya kitabı.
 فصل في فوائد الجبال و خواصها و عجائبها
 «خاتمة الكتاب في حيوانات المعجيبة الاشكال»
 varak 104, sonuncu fasıl : en sonunda :
- تم الكتاب . . . في اواخر محرم الحرام سنه اربع و ثمانين و تسعمائه
- 7 - Codex CXXXVIII (429)
 Kronoloji
 “Tabula Chronologica. Dynastiorum Turcica ab orbe condito ad annum usque Hegirae nongentesimum vicesimum sextum (christi 1519) auctore Abd-alharetbo, de secte Sciapheitarum cognomento sceripto...”
 Baştaki mukoddime farsadır :
 . . . اما بعد سالمها بود که واضع این تأثیف و مختروع این تصنیف العبد الضعیف شفیعی الشریف . . . میخواست که جموعه ناز دونامه پرواز و منشی و مخیر از تواریخ

ملوک و اخبار سلف ... سلطان خلافت نژاد و شهنشاه فرشته نهاد اسکندر ارسطو
ضمیر کیخسرو کیوان سریر مهر سپهر جهانبانی خلاصه دودمان عثمانی السلطان ابن
السلطان سلطان سلیمان خان بن سلیم خان ... »

Âdem peygamberden itibaren bütün peygamberler hulefâ ve mülûk-i islâm, en sonunda Selim II. ye kadar Âl-i Osman gösterilmiştir.

«ملوک اسلام ، طبقه بنی امیه ، طبقه عباسیان ، سامانیان ، صفاریان ، دیلم ،
بنی سلکتکین ، خورزمنیان ، سلچوقیان ، سلغوریان ، ملاحده الموت ، طبقه جنگز خان
طبقه آل عثمان»

Sonuncu kısım türkçedir. Kitabın tavşifinde müellif şâfiî mezhebinden biri gibi gösterilmişse de, mukaddimede Şefiî adında biri olduğu açıkça kayıtlıdır.

8 - Codex CXXIII (202)

“Carmina varia Turcica in laudem Solimani II. filii Selimi”.

Mecmuâ

h. 958, 959, 962.. tarihlerine âit bazı tezkere ve nâme suretleri, muhtelif kimselerin ölüm tarihleri (Kara Ahmed Paşa'nın ölüm, Rüstem Paşa'nın vezirlik tarihi h. 962). bazı ilâç tarifleri, arapça huccet suretleri, o devre âit, Şehzâde Mustafa'nın ölümüne düşüren tarih, bir beyit :

«طالب فقر وفتادر کاه سلطان استمنز ساکن کوی بلا طاقیله ایوان استمنز»
«کل توکل اهل اول که اهل توکل دایما بر ایچم صو منت استمنز کسدن نان استمنز»

Bu mecmuayı tertip eden Zilhicce 963 de hacca gitmiş ve 200 defa tevaf etmiş kâbeyi, Bağdad'da bulunmuş (her halde önemli bir şahsa mensup bir adam), kardeşi Mesih'e âit bir arazi meselesi...

9 - Codex CXXXIII. (325)

Series ac gesta imperatorum arabica, ab Othmane I ad annum usque Hegirae... (1568)

Başında : « دریان تواریخ آل عثمان » :

Padişahların cülaus tarihleri ve özellikle Kanunî Sultan Süleyman devrinin önemli olayları tarihleri ile kaydolunmuş ve en nihâyet “Sultan Selim Han ser-asker olub cümle asker ana tâbi olub.. Pasin nâm kalede oturak oldular” diyerek son verilmiştir.

Ayrıca tasavvufa âit bir, coğrafya ve felekiyata dair diğer bir rîsâle ile haşiyesinde tıbbî ilâç târifleri vardır.

10- Codex CLXVIII (162)

Nassaphii sciapeitae Principa ordinationum sive tractatus de legis Mahometicae fundamentis

هذاكتابالكتنالبارك اрапچا harekeli.

11- Codex CLXII (122)

Leges Turcarum canonicae et civiles, secundum platica Scholae Haniphiticae, cai Turcae plerique omnes addicti sunt : auctore Abdurrahman filio Yusuf cognamento Aksarayî

هذاكتاب عماد الاسلام 335 varak

Varak 2 :

... بعده اضعف الضعفا افقرا الفقرا ... عبد الرحمن بن يوسف الاقصري
ایدر که خیلی زماندن خاطرمدہ ایدیکی ... بر تورجکه رساله جمع ایلیم تاکہ مبتدی لره
اسان اوله بعد زمان اشبو عمدة الاسلامی کوردم که همان کوکلدن بکدوکی کبی بلسکه
دھی اول ... مولانا عبدالعزیز فارسی عجم دیلی اوزرینه جمع ایلش بولدم ... دین
اسلامک جمیع واجباتن جامع اولوب جمله مشکلات مشتمل اولدوغیچون عماد الاسلام
دیو آد قودم اما بو عماد الاسلامک مأخذی اولان کتابلرک آدلری کتاب آخرنده
على التفصیل یازلسه کرکدر »

Sonunda :

« تمت الكتاب بعون الله وتوفيقه ١٠٠٧ »

12- Codex CCLVIII. (383)

Expositio Turcica Libri

هذا رسالة خلاصة بيان علم ابдан 169 varak, harekeli.

... اما روایت ایتمشلر دکیم بر کون مأمون خلیفه نوک .. مبارک وجودنده جراحت
اولمش خیل زحمت چکوب معالجه قلمشار صحته کلش جمیع طبیبلرنی و جراحلنی
سزلردن و لازمکم بویله جمیع اولمشکن جراحتک معالجه سین جمع ادب سیزاسنر بزدن
صکره کلنلر آقیوب فایده دتوب بزی سزی خیر دعا دن اونتیالر ددی اول مجلسده
رئیس الجراحین مشیخ الاجل ابو طاهر ابن محمد عربی حاضردی ایتدی یا خلیفه علم
طب دریادر اوستادر آدمک تشریح لرندہ عاجز و قاصر قالدالر و بو علمک انتهاسته

ایرەمدیلر و لیکن مرض تجربه اولىشدر معالجلرى جمع اولوب بر نسخه قلمغه يرگىم
ھر بر شخصه و زحمت واقع اولورسى اول نسخىلىك عمل ايدەلر اميد در كم . . .
اول جمع اولن حكمالر و جراحلر خليفه نك سوزنى قبول قلب بوكتابى دنه دلر
آدنى خلاصه دىر آد وردلر بو ضعيف جراح مسعودك بر نسخه الله دشدى
كوردمكه پارسجه و پھلوچه قرشق دنه مشر و هم پراكنىد اولىش دلامكه كوجم
يتىدكە دزم تركىيە دىنردم و هى مېتىلرە آسان ايليم . . . »

Kapak sahifesinde ve nihayetinde türlü ilaç tarifleri vardır. Buna-
lardan biri olarak ممجون شفاقل adlı ilaçın 18 türlü faydasından bah-
sedilmektedir. Bir de şöyle bir hikmet kayıtlıdır:

« عالمدن مقصود اولن ادمدر ادمدن مقصود اولن عقلاند عقلاند مقصود اولن
علمدر علمدن مقصود اولن حالدر حالدن مقصود اولن معرفىندر معرفىن مقصود اولن
محبىندر محبىن مقصود اولن طريئنک ايماندر »

13 - Codex DXVIII (261)

Mesihî divanı 100 varak.

“Divan, seu collectio Poematum Turcica Massihi al-Turchi, sive
Turcae, qui Obire anno Oegirae 918 (Christi 1512).

Sonunda :

« وقع الفراغ من تحرير هذا الديوان في اواخر ربیع الاول سنہ سبعاً و تسعماً : . . . »

Edirne güzelleri hakkında güzel bir kitâsı da kayıtlıdır.

XII. BIBLIOTECA RICARDIANA

(Inventario e stima della Libreria Riccardi,
Manoscritti e edizioni de secolo XV. in Firenze 1810).

P. 8 codices arabici.

Bu yazmalar 167 numaradan başlamakta ve 220 numarada son bul-
maktadır. Bunların içinde türkçe yazmalar da vardır. Yapılan bir
haşiyeye göre bunlardan başka No: 221-226 içinde de bu türlü yaz-
malar mevcuttur.

1 - No: 177

“Historia Mundi ab Orbe Condito ad an. Chr. 940 cod. Chart. in
fol. secolo XVI.”

Arapça eserler hakkında yapılan muahhar bir yazma katalogda (Catalogo dei manoscritti arabici della R. Biblioteca Riccardia na fatto da dopo Buonozio nell anno 1867) bu eserin تاریخ ابن بطیق تاریخ ابن بطیق olduğu, müellifin bulunduğu, sonunda da:

« وهذا السلطان سليم اول من ملك مصر بعد الخلفاء وصارت مصر تحته حكم الملوك العثمانيه وهذا اخر ما انتهى اليه تاريخنا »
diye nihayetlendiği işaret olunmaktadır.

2 - No: 178

“Florilegium historicarum cod. arab. chart. in quarto saec. XV.” Muahhar katalogda (1867) bu eserin تاج المعرف و تاریخ الخلفاء olduğu söylemektedir.

3 - No: 183

“Othmanis al-Nabulusi tractatus de regno recte administrando cod. arab. in quarto saec. XVI.” 1867 tarihli yazma katalogda bu eserin

4 - No: 193

“Calendarium Turicum cod. Tur. chart in quarto saec. XVI.”

« فال على رؤساً

Başlarında felekiyâta âit cedveller, işaretler, sonra

« ٩٩٩ قرنىشلرۇمن اوایل جاذى الاول »

diye başlayan bir name, daha sonra

« هذا قال جعفر صادق » başlıklı yazı, lûgatler ve mânaları en sonunda :

« تمت بعون الله الملك الوهاب سنة ٩٩٩ من هجرة النبوة »

5 - No: 201

“Grammatica arabica et turcica. Accedit tractatus geomanticus

inscriptus sorsarenarum. Cod. chart. in octavo Sec. XVI.”

I. «هذا كتاب ديوانه و به نسخن »

II. «هذا كتاب مولود كه ذكر اولنور »

III. «هذا كتاب سكرنامه . »

6 - No: 198

“Fragmenta quaedam orationum tureicarum. cod. chart. in quarto saec. XVII.”

7 - No: 200

“Epistolarium turcicum Adcedunt varia Carmina Turcica cod. chart. in quarto, sec. XVII. “Baş tarafında h. 965 senesine âit Kadı (Narda, Avlonya, Yeni-pazar v. s.) huccetleri ve kazasker Haydar imzalı huccet. Sonra seçilmiş şiirler, divanlardan (Revânî, Mesihî. Celili-i Bursî, Ahmed Paşa v. s.)

8 - No: 202

“Liber precum turcicus in laudem Mahometis et Salomonis regis, Cod. Chart. in octavo sec. XVI. initio mutilus”.
Baş tarafı noksan, duâlar, ilm-i hal v. s.

9 - No: 203

“Poema turicum de Horoscopis confici-endis, Cod. chart. in octavo initio mutilus,, Muhtelif şâirlerden (Fehmî, Nesimî, Sâdî, Sevfi, İlmi, Revânî) seçilmiş şiirler.

10 - No: 204

“Liber fabularum turcicarum auctore Nasreddin Chogia, Cod. Chart. in quarto, sec. XVI.”
Nasreddin Hoca fıkraları, harekeli, XVI. yüzyıldan daha sonraki devirlere âit bir yazma.

11 - No: 209

“Collectanea arabica de nominibus Dei, ejusque adtribatis et alia. Cod. chart. Arab. et Turcicus saec. XVI. in quarto”.

I. Türkçe manzum «رسالة في الجمع والتفريق سميتها بحثة الفريق»

II. Arapça » «تعريف شريف يوم الجمع»

III. Türkçe » «رمضان آينده اوچوناچق الوداع تسبیحی در»

« هذا كتاب لمطان محمود ... »
ve diğer dualar.

12- No: 211

“Lexicon Arabica-Turcicum, initio mutilum, cod. chart. in quarto,
saec XVI.”

Türkçe-arapça lûgat, başı ve sonu noksan, yanlış cildlenmiş, mu-
ahhar bir yazma.